

HEDENSTED
KOMMUNE

Teknisk Afdeling
Tjørnevej 6
7171 Uldum

Miljøgodkendelse af slagtesvineproduktion på Hammervej 18, Hammer, 7160 Tørring

Luftfoto og oversigt over ejendommen Hammervej 18, 7160 Tørring (DDO ®, copyright COWI A/S)

Registreringsblad

Landbrugets navn og beliggenhed	Hammervej 18, Hammer, 7160 Tørring
Matrikel nr.	4 <u>a</u> , Møllerup By, Hammer
CVR nummer	20164395
Ejer af ejendommen	I/S Iversen, v/Torben & Børge Iversen
Driftsansvarlig	Torben & Børge Iversen, Hammervej 18
Brugstype	Slagtesvin
Godkendelsesbetegnelse	§ 12
Skemanr.	11690
Godkendelsesdato	7. september 2010
Revurdering af godkendelsen:	År 2018, medmindre der foretages ændringer af produktionen
Myndighed	Hedensted Kommune
Godkendelsen er udarbejdet af	Vibeke Rahbek

Lok. Id: 726-L02-000013

Sags. Nr.: 32-000281

Indhold

1. AFGØRELSE	5
2. BAGGRUND	5
2.1 Sammendrag	5
2.2 Inddragelse af offentlighed	6
3. VILKÅR	8
3.1 Generelle forhold	8
3.2 Anlæg	8
3.2.1 Gødningsproduktion og -håndtering.....	8
3.2.2 Ammoniakreducerende tiltag.....	8
3.2.3 Vand og spildevand.....	8
3.2.4 Skadedyr og støj	9
3.2.5 Affald og kemikalier	9
3.2.6 Driftsforstyrrelser og uheld	9
3.3 Arealer	10
3.3.1 Drift af arealer	10
3.3.2 Hensyn til overfladevand, international naturområde og bilag IV-arter	10
3.4 Tilsyn og kontrol	10
3.5 Landskabelige hensyn	11
3.6 Bedste tilgængelige teknologi/optimering	11
3.7 Driftsophør	11
4. VURDERING	12
4.1 Generelle forhold	12
4.1.1 Ansøger og ejerforhold	12
4.1.2 Afstandskrav	12
4.1.3 Beskrivelse af dyrehold	13
4.2 Anlæg	13
4.2.1 Beskrivelse af staldindretning mm.	13
4.2.2 Driftsforstyrrelser og uheld	14
4.2.3 Gødningsproduktion- og håndtering samt ensilage.....	16
4.2.4 Ammoniak	17
4.2.5 Lugt.....	23
4.2.6 Støj, støv, lys og skadedyr.....	24
4.2.7 Affald, olie og kemikalier	25
4.2.8 Spildevand og overfladevand	26
4.2.9 Transport.....	27
4.2.10 Energi- og vandforbrug.....	28
4.3 Arealer	29
4.3.1 Drift af arealer	29

4.3.2 Hensyn til grundvand	30
4.3.3 Hensyn til overfladevand	30
4.3.4 Hensyn til natur.....	35
4.3.5 Aftalearealer	38
4.4 Egenkontrol	40
4.5 Renere teknologi/Bedste tilgængelige teknik (BAT).....	41
4.5.1 Management	42
4.5.2 Staldindretning.....	44
4.5.3 Foderforbrug	47
4.5.4 Vandforbrug.....	49
4.5.5 Energiforbrug	49
4.5.6 Opbevaring og udbringning af husdyrgødning.....	51
4.5.7 Samlet vurdering BAT	52
4.6 Landskabelige hensyn	52
4.7 Ophør og alternativer	53
4.8 Samlet vurdering.....	53
5. FORMALIA	53
5.1 Lov m.m.....	53
5.2 Klagevejledning.....	54
5.3 Udnyttelse af godkendelsen	54
5.4 Andet	55
BILAG 1. SITUATIONSPLAN	56
BILAG 2. OVERSIGT OVER AFSTANDE	58
BILAG 3. OVERSIGT OVER UDBRINGNINGSAREALER	59

1. AFGØRELSE

Hedensted Kommune meddeler hermed miljøgodkendelse af husdyrbruget med CVR nummer 20164395 på Hammervej 18, 7160 Tørring med matr. nr. 4 a, Møllerup By, Hammer efter § 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug¹ (Husdyrloven).

Godkendelsen omfatter en årsproduktion på 9000 slagtesvin (30-105 kg svarende til 244,7 dyreenheder²).

Der godkendes desuden udbringningsarealer, ejede og forpagtede, i alt ca. 146,4 ha. Derudover anvendes 95,9 ha aftalearealer, hvoraf en del er vurderet til at kræve godkendelse efter § 16 i Husdyrloven.

Godkendelsen er delvis en lovliggørelse, da en del af udvidelsen er foretaget.

Godkendelsen er meddelt på de vilkår, som er beskrevet i afsnit 3.

Med godkendelse følger krav til udnyttelse af godkendelse indenfor 2 år, se afsnit 5.3.

2. BAGGRUND

2.1 Sammendrag

Konsulent Maria Katja Jensen, LRØ har på vegne af I/S Iversen ved Torben og Børge Iversen d. 29. maj 2009 ansøgt om miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende Hammervej 18, Hammer, 7160 Tørring. Ejendommen ligger ca. 4,5 km nordvest for Tørring.

Ejendommen har tilladelse til en produktion på 6.600 slagtesvin (30-100 kg), svarende til 162,9 DE. Nærværende miljøgodkendelse er en lovliggørelse en allerede gennemført af bygningsmæssig udvidelse og udvidelse af produktionen til 8000 slagtesvin. Da der er plads til at producere 9.000 slagtesvin i den nuværende stald, søges der derfor samtidig om en yderligere udvidelse af dyreholdet til 9.000 producerede slagtesvin fra 30 – 105 kg, svarende til i alt 244,7 DE.

Husdyrbruget overholder geneafstanden i forhold til lugt. For nærmeste nabo, uden landbrugspligt, Hammervej 20 er den vægtede gennemsnitsafstand fra anlægget beregnet til 215 m, hvilket er længere end den beregnede korrigerede geneafstand til Hammervej 20 på 211 m. Når dette er tilfældet, er geneafstanden overholdt. Både byzone og samlet bebyggelse ligger langt fra ejendommen og geneafstande til disse er overholdt.

For at opfylde kravet til 25 % reduktion af ammoniak i forhold til bedste staldsystem er der korrigeret i indholdet af råprotein i foderet samt reduceret antallet af foderenheder pr. kg produceret slagtesvin.

Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde er EF-habitatområde nr. 65: "Store Vandskel, Rørbæk Sø og Tinnets Krat" og som ligger umiddelbart syd for ejendommen. Der er ca. 500 m til det nærmeste udpegede § 7

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (samlebekendtgørelse af lov nr. 1572 af 20. december 2006 med senere ændringer).

² Beregnet efter bilag 1B i Bekendtgørelse nr. 717 af 02/07/2009 om ændring af bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage.

areal, et overdrevsareal, der bliver afgræsset. Anlægget ligger dermed i bufferzone 2. Beskyttelsesniveauet er overholdt, idet den beregnede belastning af området er 0,07 kg N/ha/år.

Til udbringning af gyllen er der 146,4 ha ejede og forpagtede arealer og 95,9 ha aftalerarealer til rådighed. En del af udbringningsarealerne ligger indenfor internationale naturbeskyttelsesområder. De ejede og forpagtede arealer godkendes, under hensyntagen til det internationale naturbeskyttelsesområde, med nærværende miljøgodkendelse. En del af aftalearealerne er vurderet til at kræve godkendelse efter husdyrloven § 16.

Beskyttelsesniveauerne for nitrat til grundvand og overfladevand og beskyttelsesniveauet for fosfor til overfladevand er overholdt.

I forbindelse med afgørelsen har Hedensted Kommune vurderet, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af bedst tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til naboer, landskab og miljø.

2.2 Inddragelse af offentlighed

Ansøgninger, der hører under Husdyrlovens § 12, skal offentligt annonceres på det tidspunkt, hvor det vurderes, at der foreligger fyldestgørende ansøgningsmateriale. Annoncering foretages for at inddrage offentligheden tidligt i processen med at udarbejde en miljøgodkendelse.

Der er ansøgt efter husdyrlovens § 12 og der forelå fyldestgørende ansøgningsmateriale, således at ansøgningen kunne annonceres i Tørring Folkeblad den 9. februar 2010.

Kommunen har modtaget en henvendelse i forbindelse med annonceringen. Asbjørn Neve, Hagevej 7, 7160 Tørring har henvendt sig omkring det faktum, at der er tale om en delvis lovliggørelse. Samtidig har Asbjørn Neve bedt om at få tilsendt udkast i forbindelse med nabohøringen.

Hedensted Kommune har foretaget nabohøring samt partshøring af ejere af forpagtede arealer og aftalearealer.

Ejere af forpagtede- samt aftalearealer på følgende adresser:

Anders Nielsen, Højager 79, 7300 Jelling,
Frode Gammelgaard, Hagevej 1, 7160 Tørring
Karl-Holger Kristensen, Tinnetvej 34, 7173 Vonge
H.K. Kristiansen, Brædstrupvej 13, 7160 Tørring
Henrik Larsen, Nortvigvej 9, 8766, Nr. Snede
Niels G. Lauersen, Tinnetvej 62, 7173 Vonge
Preben Bjerre, Myllerupvej 2, 7160 Tørring

Naboer på følgende adresser:

Lene Helle Pedersen og Johnny Frydensbjerg Riis, Hagevej 5, 7160 Tørring
Hanne Smith Andersen, Hammervej 8, 7160 Tørring
Jens Roed, Hammervej 10, 7160 Tørring
Peter Bøgeskov Kristensen, Hammervej 14, 7160 Tørring
Tove Dalgaard Husballe, Horsensvej 131, 8660 Skanderborg
Jette Holm Jensen, Limkilde 21, 5462 Morud
Jenny Lind, Hagevej 3, 7160 Tørring
Tørring-Hammer Kirker, Degnevej 1, 7160 Tørring
Henning Jepsen, Hammervej 21, 7160 Tørring

Kaj Larsen, Hammergej 8A, 7160 Tørring
Hammer lejrskole, v/ Hedensted Kommune, Kultur og Fritid, an-
ni.commerou@hedensted.dk

Har bedt om at få tilsendt udkast:
Asbjørn Neve, Hagevej 7, 7160 Tørring

Der er ikke indkommet kommentarer i høringsperioden.

Hedensted Kommunes afgørelse offentliggøres på kommunes hjemmeside den
og i Tørring Folkeblad den 14. september 2010.

3. VILKÅR

3.1 Generelle forhold

1. Godkendelsen omfatter en årsproduktion af 9000 slagtesvin (30-105 kg), svarende til 244,65 dyreenheder (DE) på 2020 stipladser.
  - a. Inden for dette produktionsinterval tillades afvigelser i den gennemsnitlige indgangsvægt på 28-32 kg og udgangsvægt indenfor 103-108 kg, så længe det maksimale antal DE ikke overskrides.
2. Et eksemplar af godkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på husdyrbruget. Eventuelt driftspersonale, herunder maskinstation m.v., skal være orienterede om de relevante dele af godkendelsen.
3. Ejendommen, herunder stalde, bygninger m.v., og dens omgivelser skal renholdes således, at der ikke forekommer væsentlige gener udenfor ejendommens skel i form af røg, støv, ilde lugt eller uhygiejniske forhold, som ifølge Kommunens vurdering kan karakteriseres som væsentlige.
4. Ændringer i ejerforhold (eller hvem der er ansvarlig for driften) skal meddeles til Hedensted Kommune.

3.2 Anlæg

3.2.1 Gødningsproduktion og -håndtering

8. Pumpning, omrøring og flytning af gylle skal så vidt muligt foregå på hverdage.
9. Der skal anvendes gyllevogne med påmonteret pumpe og returløb således at spild af flydende husdyrgødning undgås. Alternativt skal påfyldning foregå på en plads med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning. Pladsen skal rengøres umiddelbart efter, at en periode med daglig påfyldning er afsluttet.
10. Udbringning af husdyrgødning skal ske efter godt landmandskab, og der skal, så vidt det er muligt, tages hensyn til vind- og vejrforhold.

3.2.2 Ammoniakreducerende tiltag

11. Korrektionsfaktor for kvælstof:
  - Der skal anvendes type 2 korrektionsfaktor for kvælstofindholdet i foder til slagtesvin beregnet efter Plantedirektoratets vejledning om gødskning- og harmoniregler 2005/2006. Se afsnit 4.2.4.
  - Korrektionsfaktoren må maksimalt være 0,92
  - Ved korrektionen skal anvendes svineproduktionens faktiske tal for råproteinindhold i foder, foderforbrug pr. produceret svin, indgangsvægt og afgangsvægt for slagtesvinene. Korrektionsfaktoren skal indgå i gødningsregnskabet.

3.2.3 Vand og spildevand

12. Der skal etableres opsamling af spildevand fra betonplads foran stald og foderlade.

3.2.4 Skadedyr og støj

13. Der skal foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de af Skadedyrlaboratoriet foreskrevne retningslinier for fluebekæmpelse³.
14. Husdyrbrugets støjbelastning, målt udendørs som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A), målt ved nærmeste nabo-beboelse må ikke overstige følgende grænseværdier:

Dagperiode	Tidsrum, kl.	Støjniveau
Man- fredag	07.00 - 18.00	55 dB(A)
Lørdag	07.00 - 14.00	55 dB(A)
Lørdag	14.00 - 18.00	45 dB(A)
Søn- og helligdage	07.00 - 18.00	45 dB(A)
Aftenperiode		
Alle dage	18.00 - 22.00	45 dB(A)
Natperiode		
Alle dage	22.00 - 07.00	40 dB(A)

Støjens spidsværdier må ikke overstige 55 dB(A) om natten. Støjgennemsnit skal regnes ifølge vejledningen⁴.

Normal kørsel med traktor og landbrugsmaskiner i dagtimerne er ikke omfattet af støjgrænserne.

3.2.5 Affald og kemikalier

15. Der må ikke foretages afbrænding af affald på.
16. Farligt affald skal, indtil det indsamles, til enhver tid opbevares miljømæssigt forsvarligt, således at der ikke opstår fare for forurening af jord og grundvand. Det vil sige forsvarlig emballeret, under tag, på fast, tæt bund uden mulighed for spild til kloak, jord, vandløb eller grundvand, jf. Hedensted Kommunes Erhvervsaffaldsregulativ⁵.
17. Der må maksimalt opbevares 250 l spildolie. I nærheden af olie- og kemikalieaffald skal der altid være sugemateriale til opsamling af evt. spild.

3.2.6 Driftsforstyrrelser og uheld

18. Der skal foreligge beredskabsplan for husdyrbruget, så spild og andet ukontrolleret udslip af gylle og andre forurenende stoffer forebygges og sådan at skadernes omfang, hvis der alligevel sker uheld, begrænses.
- Planen skal til enhver tid være ajourført og være tilgængelig på husdyrbruget. Eventuelt driftspersonale skal være orienterede om beredskabsplanen.
  - Planen skal indsendes til tilsynsmyndigheden senest 3 måneder efter denne miljøgodkendelse er givet.

³ Vejledningen kan hentes på www.dpil.dk, se vejledninger

⁴ Vejledning fra Miljøstyrelsen, Ekstern støj fra virksomheder, 5/1984.

⁵ Regulativ for erhvervsaffald kan ses på www.motas.dk

3.3 Arealer

3.3.1 Drift af arealer

19. Udbringning af husdyrgødning må alene ske på de 146,4 ha ejede og forpagtede arealer, samt de 95,9 ha aftalearealer som er angivet på kortet i bilag 3.
20. Godkendelsen omfatter udspreddning af husdyrgødning fra den godkendte produktion på 244,7 DE (svarende til 23752 kg N og 4186 kg P). Der må tilføres gødning fra 57,2 DE (svarende til 5573 kg N og 1124 kg P), fra Hammervej 22.
  - Der fjernes husdyrgødning fra 97 DE (9408 kg N og 1660 kg P), som udbringes på aftalearealerne.
  - I alt udbringes husdyrgødning fra 204,9 DE (svarende til 19894 kg N og 3650 kg P) på de ejede og forpagtede arealer.
  - Såfremt der modtages spildevandsslam og lign. erstattes fraktionens fosforindhold med en mængde tilført P i husdyrgødning i forholdet 1:1 pr. total P.
21. Følgende aftalearealer skal godkendes efter § 16 i husdyrloven: Ansøgningen skal indsendes senest 1 måned efter denne godkendelse er meddelt.
  - Aftalearealer ejet og drevet af Preben Bjerre, Mylleupvej 2, 7160 Tørring. Mark 101-0 og 102-0, i alt 20,1 ha
  - Aftalearealer ejet og drevet af Niels G. Laursen, Tinnestvej 62, 7173 Vonge. Mark 301-0, 302-0, 303-0 og 304-0, i alt 19,7 ha (arealer beliggende i Vejle kommune).

3.3.2 Hensyn til overfladevand, international naturområde og bilag IV-arter

22. Der stilles vilkår om bræmmer på følgende marker
  - Mark 4-0. Se figur 2 for placering:
    - i. 20 meter brede bræmmer på i alt 290 meter.
    - ii. 10 meter bred bræmme på langs 80 meter (skov)
    - iii. En jordvold, ½ m høj, 3 m bred og 10 meter lang
  - Mark 22-0. Se figur 3 for bræmmernes placering:
    - i. 20 meter brede bræmmer på i alt 60 meter.
    - ii. 10 meter brede bræmmer på i alt 110 meter.

Bræmmerne må ikke gødes eller sprøjtes, men der må tages slæt og bræmmerne må opløjes hvert 5. år for at sikre omdriften.

3.4 Tilsyn og kontrol

23. Der skal føres egenkontrol og kunne fremvises dokumentation på tilsynsmyndighedens forlangende på følgende egenkontrolforhold:
  - Opgørelse af vandforbrug, minimum hvert kvartal
  - Aflæsning af energiforbrug, minimum hvert kvartal
  - Logbog for antal og afgangsvægt for slagtesvin inkl. døde dyr (transportlogbog)
  - Effektivitetskontrol
  - Markplan, gødningsplan og gødningsregnskab
  - Beredskabsplan, opdateret
24. Som dokumentation for, at husdyrproduktionen ligger indenfor godkendelsens rammer, skal der, hvis tilsynsmyndigheden kræver det, indsendes kopier af relevante dele af afsluttede årsskatteregnskaber

med kvitteringer. Kopier skal indsendes til tilsynsmyndigheden senest 14 dage efter, at kravet er meddelt virksomheden.

25. Overholdelse af vilkår om fodertilpasninger af fosfor og råprotein skal kunne dokumenteres, hvis tilsynsmyndigheden kræver det. Dokumentation kan være i form af effektivitetskontrol, foderplaner, indlægsedler fra foder, beregninger fra svinekonsulent eller/og foderanalyser.
35. Husdyrbruget skal, for egen regning dokumentere, at støjvilkår overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Støjmålinger skal foretages på et tidspunkt, hvor husdyrbrugets aktiviteter svarer til maksimal drift, og foretages i punkter, der forinden er aftalt med kommunen. Målerapporten skal sendes til kommunen, der højst kan forlange støjmålinger udført én gang årligt. Støjmålingen skal udføres af et akkrediteret firma.

3.5 Landskabelige hensyn

26. Der skal langs hele vestsiden af stalden etableres en skærmende beplantning med hjemmehørende, egnstypiske arter. Hammer-området er karakteriseret ved, at have mange gamle levende hegn bestående af syren. Beplantningen skal følge staldanlægget, dvs. at der ud for de to siloer skal vælges beplantning, der kan blive relativt høj.

3.6 Bedste tilgængelige teknologi/optimering

27. Husdyrbruget skal som minimum leve op til den redegørelse for anvendelse af BAT, som er vedlagt ansøgningen, se afsnit 4.5.
28. Der skal anvendes type 2 korrektionsfaktor for fosforindholdet i foder til slagtesvin beregnet efter Plantedirektoratets vejledning om gødskning- og harmoniregler 2008/2009.

Korrektionsfaktoren må maksimalt være 0,88.

Ved korrektionen skal anvendes svineproduktionens faktiske tal for fosforindhold i foder, foderforbrug pr. kg. tilvækst, indgangsvægt og afgangsvægt for slagtesvinene. Korrektionen skal fremgå af gødningsregnskabet. Se afsnit 4.5.3.

29. Der skal opsættes vandmåler til registrering af vandforbrug i stalden.

3.7 Driftsophør

30. Ved ophør af driften skal stalde m.v. rengøres og alle oplag af husdyrgødning, foder, affald og lignende bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

4. VURDERING

Nedenstående miljøvurderinger danner grundlag for de vilkår, der er meddelt i godkendelsen. Udgangspunktet for miljøvurderingen er det indsendte ansøgningsmateriale, der blev indsendt 1. gang 29. maj 2009 og senest den 15. juli 2010, samt supplerende oplysninger. Der er i forbindelse med godkendelsens tilvejebringelse foretaget besigtigelse af udvalgte udspretningsarealer samt naturområder og vandløb i tilknytning dertil.

Vurderingerne skal belyse, om de virkemidler, der er planlagt til forebyggelse og begrænsning af forurening, som fremgår af ansøgningsmaterialet, opfylder kravet om anvendelse af bedst tilgængelige teknik. Ydermere skal vurderingerne belyse, hvilke konsekvenser den ansøgte udvidelse vil kunne forventes at have på omgivelserne.

4.1 Generelle forhold

Den eksisterende slagtesvinestald blev i 2005 forlænget, med ca. 28 m, så dens fulde længde herefter er 105 m. Udvidelsen var ikke en lovlig udvidelse, idet udvidelsen krævede en screening efter VVM-reglerne. Ansøger havde dog fået byggetilladelse hos Tørring-Uldum Kommune.

Nærværende miljøgodkendelse er således en lovliggørelse af den gennemførte af bygningsmæssig udvidelse og udvidelse af produktionen til 8000 slagtesvin. Da der er plads til at producere 9.000 slagtesvin i den nuværende stald, søges der derfor samtidig om en yderligere udvidelse af dyreholdet til 9.000 producerede slagtesvin fra 30 – 105 kg, svarende til i alt 244,7 DE.

4.1.1 Ansøger og ejerforhold

Ejendommen drives af I/S Iversen, som udgøres af Børge og Torben Iversen, far og søn. Ejendommen ejes af Torben Iversen, som bor Hammervej 22. Børge Iversen bor på ejendommen.

4.1.2 Afstandskrav

Ejendommen er beliggende i det åbne land:

Tabel 1. Afstande for Hammervej 18

	Lovkrav, minimum	Målt afstand¹
Enkelt/fælles vandindvinding	25/50 m	
Vandløb/sø	15 m	630 m/500 m
Offentlig vej og privat fællesvej	15 m	9 m
Levnedsmiddelvirksomhed	25 m	>> 100
Beboelse på ejendommen	15 m	40 m
Naboskel, Hagevej 1	30 m	10 m
Nabobeboelse med landbrugspligt (Hagevej 1)	50 m	110 m
Nabobeboelse uden landbrugspligt (Hammervej 20 - Hammerlejrskole)	50 m	200 m
Samlet bebyggelse (Sandvad)	(300 m) ²	1,5 km
Byzone (Vonge)	(300 m) ²	3,5 km

¹ Cirka-afstande. Der måles fra tættest beliggende planlagte bygning/anlæg.

² Hvis afstanden er mindre end 300 m skal det vurderes om risikoen for væsentlige gener er begrænset

Se i øvrigt bilag 2 med oversigt over afstande.

Placeringen af den udbygning, der blev bygget til den eksisterende stald i 2005, overholder gældende afstandskrav i Husdyrloven.

Den eksisterende gyllebeholder, nr. 9 på bilag 1, bygget i 2001, fik dengang dispensation fra afstandskravet til offentlig vej. Afstanden fra gyllebeholder nr. 11 på bilag 1 overholder ikke afstandskravet til skel. Beholderen er fra 1980, hvor afstandskravet ikke var 30 meter, som i dag, men 15 meter.

4.1.3 Beskrivelse af dyrehold

Godkendelsen omfatter en årsproduktion på 9000 slagtesvin, 30-105 kg, svarende til 244,65 dyreenheder (DE).

Den bygningsmæssige udvidelse er som tidligere nævnt allerede gennemført, og en del af den ansøgte udvidelse er gennemført, idet der er udvidet fra 6600 slagtesvin (30-100 kg) til 8000 slagtesvin. Der er imidlertid plads til at producere 9.000 slagtesvin (30-105 kg), hvilket der søges om godkendelse til. Den sidste del af udvidelsen vil blive gennemført, så snart godkendelsen er givet.

4.2 Anlæg

4.2.1 Beskrivelse af staldindretning mm.

Stald og foderlade er 104X23 meter (2392 m², bygning 8 på bilag 1), hvoraf de nordligste 28 meter blev opført i 2005. Slagtesvinestalden er indrettet med i alt 2020 stipladser, alle med drænet gulv og spalter.

En situationsplan over ejendommen ses i bilag 1A. En tabel over bygningernes størrelse, højde, materialer og farver ses i bilag 1B.

Tabel 2. Dyretype, gulvtype og antal dyr i nudrift og ansøgt drift. Produktionen sker udelukkende i bygning 8.

Dyrekategori	Gulvtype	Antal i nudrift	DE i nudrift	Antal i Ansøgt	Stipladser	DE i ansøgt
Slagtesvin	Drænet gulv + spalter (33/67)	6600 (30-100 kg)	162,9	6600 (30-105 kg)	1450	179,41
Slagtesvin	Drænet gulv + spalter (33/67)*			2400 (30-105 kg)	570	65,24
I alt		6600		9000	2020	244,65

* i tilbygning fra 2005

Efter hvert hold slagtesvin vaskes stalden og udtørres, inden der indsættes et nyt hold. Såfremt der er behov, vil stalden tørres med en varmekanon.

Der er indendørs fodercentral i den sydlige ende af slagtestalden (bygning 8). Der er et maleblende anlæg, 2 kornsiloer á 1,5 ton pr. stk., 1 silo til soja på 18 ton og 1 silo til færdigblending på 4,5 ton.

Ventilation er diffus ventilation i alle sektioner. Maksimal ventilation 18 x ca. 27.665 m³/h og der er 18 afkast/udsugninger. Luftydelsen er fra StaldVent og ventilatorerne er fra Rotor (6 stk. af typen 615/10-50-380v og 12 stk. af typen 615/10-50-220v). Luftsufte / time = 48. Differenstræk -30.0 Pa. Ventilationsanlægget er styret af et temperaturreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget.

4.2.2 Driftsforstyrrelser og uheld

Ansøger har redegjort for mulige uheld, mulighederne for at minimere risiko, samt for hvordan forurening og gener minimeres mest muligt, hvis der alligevel sker uheld:

Redegørelse for mulige uheld

Umiddelbare risici for uheld i forbindelse med driften, der kan medføre en øget forurening, vil være: ventilationssvigt, forkerte foderblandinger, driftsstop på foderanlægget, udslip af flydende fodermidler, brand, uheld med eller ved gyllebeholderne, herunder f.eks. beskadigelse af gyllebeholderne ved strejfen, påkørsel eller på anden måde lækage eller overløb, der vil medføre udsivning af gylle.

I forbindelse med f.eks. slagteri- eller vognmandsstrejke kan der være flere dyr på ejendommen. Dette vil bevirke, at lugtemissionen fra staldanlægget bliver større end normalt. Denne situation forventes at forekomme meget sjældent.

Minimering af risiko for uheld

Der er etableret en alarm på ventilationsanlægget således, at der ved temperaturer i stalden på over 30 grader eller en fastsat minimumstemperatur bliver sendt en besked til ejer pr. mobiltelefonen. Derudover alarmeres der visuelt med rotorblink på stalden, hvis der opstår problemer.

Såfremt der sker et fasebrud eller totalt strømsvigt, hvilket vil medføre, at også drikkevandstilførelsen til dyrene stopper, bliver der – ligesom ved ventilationssvigt – sendt besked direkte til ejers mobiltelefon om problemet, samt at fejlen annonceres ved visuel alarm (rotorblink).

Indlægssedler bliver kontrolleret ved leveringen af foder, og ved driftsstop på foderanlægget bliver den visuelle alarm (rotorblink) aktiveret.

Olietanken står indendørs på fast underlag. Tanken har påfyldningsalarm.

Gyllebeholderne er underlagt 10-års kontrol, hvor en kontrollant kontrollerer beholderens tæthed og kabler over og under terræn.

Omkring den nyeste gyllebeholder er der lukkede omfangsdræn og pejlebrønde, som bl.a. inspiceres i forbindelse med tømning af gyllebeholderne. Omfangsdrænets primære formål er at tjekke grundvandsstanden, så beholderen ikke tømmes i niveau under grundvandsstand, idet tømning under grundvandsstand vil kunne forårsage brud på gyllebeholderens bundplade og dermed utæthed.

Derudover er gyllebeholderne placeret sådan, at den er under dagligt opsyn for eventuelle revner, rust på synlige kabler, gylleudsivninger og andet. Ved påkørsel eller strejfen af gyllebeholderne med maskiner eller andet vil eventuelle revner blive tilset med det samme og udbedret straks. Hvis revnen ikke kan udbedres ved egen hjælp, vil beholderproducenten blive kontaktet om assistance.

Før der bliver pumpet gylle fra forbeholder til gyllebeholder, kontrolleres det, om der er plads i gyllebeholder. Overpumpning fra gyllebeholder til gyllevogn sker med sugekran, der er påmonteret gyllevognen. Dermed begrænses risikoen for spild mest muligt. Overpumpningen foregår under opsyn.

Når miljøgodkendelsen er givet, vil der blive udarbejdet en beredskabsplan. Beredskabsplanen vil indeholde telefonnumrene til de privatpersoner (ejer) og/eller de offentlige instanser, der skal kontaktes i tilfælde af uheld med f.eks. gyllebeholderne, brand, strømsvigt, og lignende.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Forkert foder bliver udskiftet så snart, der er kendskab til fejlløse. Ventilations- og foderanlægget vil blive tilset umiddelbart efter, at alarm for driftsstop er modtaget.

Hvis en gyllebeholder skulle springe eller på anden måde lække, vil gyllen løbe ud på det omkringliggende areal og kan samles op derfra. Værst tænkeligt kan gyllen sive ned i dræne. For at forhindre en sådan situation, vil gyllen forsøges tilbageholdt ved at lægge jordvolde ud ved hjælp af rendegraver, bigballer eller andet på ejendommen. Alarmcentralen vil øjeblikkeligt blive kontaktet.

Ved driftsuheld, hvor der er sket, eller hvor der er fare for at ske en større forurening af omgivelserne, vil alarmcentralen straks blive kontaktet på tlf.: 112.

Der er stillet vilkår om udarbejdelse af en beredskabsplan for husdyrbruget, med relevante telefonnumre mv. Beredskabsplanen skal indsendes til Hedensted Kommune senest 1 måned efter miljøgodkendelsen er givet og skal efterfølgende altid holdes opdateret og opbevares på husdyrbruget. Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:

- Procedurer til at "stoppe ulykken/uheldet" og begrænse udbredelsen.
- Oplysninger om hvilke interne/eksterne personer og myndigheder, der skal alarmeres og hvordan.
- Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
- En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på bedriften, eller som kan skaffes med kort varsel, og der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

Vurdering

Hedensted Kommune vurderer, at der skal stilles vilkår om at der skal udarbejdes en beredskabsplan, samt at denne skal forefindes på husdyrbruget og holdes opdateret.

Det er i ansøgningen oplyst, at der er kapacitet på 1200 l spildolie. Hedensted Kommune vurderer, at det indebærer en unødvendig risiko at opbevare så store mængder spildolie. For at reducere omfanget af et eventuel uheld i forbindelse med opbevaring af spildolie, er der stillet vilkår om at der maksimalt må opbevares 250 l spildolie. En tromle kan rumme 200 l, hvilket gratis kan afhændes til Dansk Oliegenbrug. Med et vilkår om maksimalt 250 l, vil tromler skulle tømmes/afhentes når de er fyldt og en ny tromle vil kunne være taget i brug. Mængden af opbevaret spildolie minimeres, men holdes indenfor et omfang, der er praktisk gennemførligt.

Kommunen vurderer, på baggrund af ovenstående redegørelse, samt med de stillede vilkår om udarbejdelse, ajourføring og opbevaring af beredskabsplanen og opbevaring af spildolie, samt vilkår om opbevaring af farligt affald, at der vil blive taget tilstrækkelige forholdsregler til at risikoen for uheld er minimeret, samt at der i tilfælde af uheld vil blive reageret miljømæssigt hensigtsmæssigt.

4.2.3 Gødningsproduktion- og håndtering samt ensilage

Produktion af husdyrgødning

Gylleproduktionen vil anslået blive på 4894 m³ årligt, inkl. vaskevand og regnvand i beholderne. I de 3 gyllebeholdere på hhv. 1850 m³, 800 m³ og 900 m³ er der en samlet kapacitet på 3550 m³. Dertil kommer en kapacitet i kanalerne på 840 m³.

Tabel 3. Opbevaring af gylle

Opbevaringsanlæg	Volumen i m ³	Opført	10-års beholder-kontrolleret
Gyllebeholder 9	1850	2001	-
Gyllebeholder 10	800	1980	27. maj 2009 *
Gyllebeholder 11	900	1995	1. juni 2005

*24/8/2009 modtog kommunen meddelelse om at spjældet i denne beholder var fjernet og hullet støbt til.

Gyllebeholderne kan rumme gylle fra ca. 8,7 måneders produktion. Indregnes kapaciteten i kanalerne er kapaciteten 4390 m³. Opbevaringskapaciteten beregnes til ca. 10,3 måneder, hvilket vurderes at være tilstrækkelig opbevaringskapacitet.

Tabel 4. Gødningsmængder og spildevand til gyllebeholder

	Ansøgt
Gyllemængde (m ³)	4894
Andet vand fra befæstede arealer*	200
Mængde ledt til gyllebeholder (m ³)	5094
Opbevaringskapacitet inkl. kanaler (m ³)	4390
Antal mdr. opbevaringskap.	10,3

*Plads foran foderlade og vaskeplads

Der er et befæstet areal foran stalden/foderladen. Tidligere er vaskevand fra vask af lastbiler, der kommer med smågrise, blevet stående på pladsen eller løbet ud på Hammervej. Det vurderes at denne praksis kan være kilde til forurening og der er stillet vilkår om, at vaskevandet opsamles og føres til beholder.

Gødningshåndtering

Der er etableret træk- og slipsystem/vakuum i alle sektioner, og der bliver sluset gylle ud efter behov dvs. ca. hver 3-4 uge. Gyllen løber fra hhv. den oprindelige del af stalden og den nyere del af stalden til fortanken, der er placeret mellem stalden og den største af gyllebeholderne.

Håndtering af gylle, herunder påfyldning af gyllevogn m.v., foregår altid under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne. Påfyldningen sker ved, at gyllen suges op i gyllevognen af en på gyllevognen fastmonteret sugekran. Kranen kan kun aktiveres ved tilstedeværelse, og har returløb, dvs. når vognen er fuld vil overskydende gylle løbe tilbage i gylletanken, hvorfor risikoen for spild af gylle er minimeret.

Husdyrgødningen bliver udbragt i henhold til godt landmandsskab og foregår i videst mulig omfang under hensyntagen til naboer, nærliggende naturområder m.m.

Vurdering

Der er stillet vilkår om, at gødningshåndteringen sker efter godt landmandsskab med hensyntagen til vindretning mv. og vilkår mht. gødningshåndtering

på befæstet plads eller anvendelse af sugekran i forhold til forureningsrisiko af overfladevand. Samtidig er der stillet vilkår om opsamling af vaskevand fra befæstet plads foran foderladen.

Af hensyn til lejerskolen, som er nabo og hvor der oftest er aktiviteter i week-ender, er der stillet vilkår om at pumpning, omrøring og flytning af gylle så vidt muligt, skal foregå på hverdage.

Hedensted Kommune vurderer, at gødningshåndteringen sker på en sådan måde, at risikoen for uheld er begrænset. I øvrigt opfylder gødningshåndteringen og -opbevaringen gældende regler

4.2.4 Ammoniak

For en række sårbare naturtyper er en gunstig bevaringstilstand forbundet med lave kvælstofværdier. Kvælstof, der deponeres fra luften (ammoniak), kan få disse næringsfattige naturtyper i en ugunstig bevaringstilstand, fordi hurtigvoksende arter udkonkurrerer de karakteristiske næringsfattige arter.

Ammoniakfordampningen fra anlægget, Hammervej 18 er i nudrift 3193 kg N pr. år, mens ammoniakfordampningen fra anlægget i ansøgt drift er 4213 kg N pr. år. Meremissionen fra anlægget er 1020 kg N pr. år som følge af udvidelsen.

Generelt ammoniakreduktionskrav

Husdyrbruget er med ansøgningen om miljøgodkendelse omfattet af et generelt krav om ammoniakreduktion fra stald og lager i forhold til bedste staldsystem, med normtal 2005/2006 som udgangspunkt. For ansøgninger, der er indsendt i 2009, er reduktionskravet, der gælder for ændringen, 25 %.

Reduktionskravet opfyldes ved, at indholdet af råprotein i foder er reduceret til 154,9 gram råprotein pr. FE, samt ved øget fodereffektivitet på 2,80 FE pr. kg prod. Svin. Standardforudsætningen er hhv. 157,6 gram råprotein pr. FE og 2,87 FE pr. kg (slagtesvin med 72 kg tilvækst, 2005/2006). Jævnfør beregning i IT-ansøgningsystemet medfører de nævnte tiltag, at reduktionskravet opfyldes med en merreduktion i forhold til kravet på 2 kg N/år.

Med ovennævnte tiltag vil husdyrbruget skulle overholde en såkaldt "Type 2-korrektionsfaktor". Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, indgangsvægt og slagtevægt skal korrektionsfaktoren for kvælstof jf. bilag 5 til Vejledningen til husdyrloven, beregnes ved hjælp af formlen:

$$((F_{\text{Esv}} \text{ pr. produceret svin} \times g \text{ råprotein pr. FE}_{\text{Esv}}/6250) - ((\text{afgangsvægt levende} - \text{indgangsvægt}) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 3,19$$

For at kunne korrigere for eventuelle variationer i ind- og afgangsvægt anvendes ligeledes følgende formel (Type 1-korrektionsfaktor):

$$((\text{Afg. Vægt levende} - \text{indgangsvægt}) \times (20,95 + 0,177 \times (\text{indgangsvægt} + \text{afgangsvægt}))) / 3190.$$

Type 2 korrektionen er i ansøgningen beregnet ved at anvende 155 g råprotein pr. FE, 2,8 FE pr. kg tilvækst, indgangsvægt 30 kg og afgangsvægt 105 kg. Beregning med aktuelle værdier giver:

$$\text{Type 2: } ((210 \text{ FEsv pr. svin} \times 154,9 \text{ g råprotein pr. FE}_{\text{Esv}}/6250) - ((105 - 30) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 3,19 = 0,97324$$

$$\text{Type 1: } ((105 - 30) \times (20,95 + 0,177 \times (30 + 105))) / 3190 = 1,054$$

$$0,974 / 1,054 = \underline{0,923}$$

Ammoniakkorrektionsfaktoren må således maksimalt være 0,92.

Ved fastsættelse af en foderkorrektion er ansøger fritstillet med hensyn til at ændre på de nævnte variabler, så længe foderkorrektionsværdien ikke er overskredet.

Kvælstoffølsom natur

Ammoniaktab fra stalde, lagre, og tab i forbindelse med udbringning af husdyrgødning er en af de væsentlige trusler mod næringsfattige naturtyper. Der vurderes på næringsfattige naturområders tålegrænse i forhold til tilført kg kvælstof pr. år.

Husdyrbruget ligger indenfor 1000 m (bufferzone II) fra natur, som er beskyttet efter § 7⁶ i Husdyrloven, da der er ca. 510 meter til nærmeste § 7- naturområde (et overdrev). Nærmeste § 3 natur (natur beskyttet ifølge Naturbeskyttelsesloven⁷) er det samme overdrev, som nævnt ovenfor. Overdrevet er samtidig det nærmeste naturområde, der indgår i udpegningsgrundlaget for det nærliggende Habitatområde, nr. 65, "Store Vandskel, Rørbæk Sø og Tinet krat".

De områder, som er registreret som udpegningsgrundlag for Habitatområdet, er ikke nødvendigvis samtidig beskyttet efter § 3. Dvs. at områderne ikke på nuværende tidspunkt lever op til kravene for § 3 beskyttelse i naturbeskyttelsesloven, men at det i forbindelse med basisanalysen er det blevet vurderet, at områderne har potentiale til at udvikle sig til den habitatnaturtype, de er registreret som. Udpegningsgrundlag benævnt "Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund", som ikke samtidig er § 3-beskyttede overdrev, kan betegnes som "unge", dvs. de er i nyere tid blevet taget ud af landbrugsdrift og derfor har en pulje af næring i jorden som gør, at der på nuværende tidspunkt ikke er tale om overdrev af høj botanisk kvalitet. Der er pga. den sandede jordbundstype og terrænets hældning, potentiale for at overdrevene kan udvikle sig til botanisk værdifulde overdrev.

Kommunen har pligt til at sikre at disse områder (udpegningsgrundlag) kommer i en gunstig bevaringstilstand. På figur 1 ses både udpegningsgrundlag og natur der er beskyttet efter § 3.

Der forekommer ikke andre ejendomme med mere end 75 DE, udover ansøgerejendommen selv, indenfor 1000 meter fra det nærmeste § 7-område (overdrev). Merdepositionen i dette naturområde må da, ifølge lovgivningen, maksimalt være 0,7 kg N pr. ha.

Der er ca. 50 meter til fra stalden til grænsen af det nærmeste Habitatområde, førnævnte habitatområde nr. 65. Habitatområdet starter lige syd for ejendommen, på den anden side af vejen. Området er dog her landbrugsareal.

Kommunen skal vurdere, om naturarealer, der er en del af udpegningsgrundlaget for Habitatområdet vil kunne blive påvirket væsentligt af den ansøgte produktion. I nedenstående tabel er angivet afstanden til flere områder, der indgår i Habitatområdets udpegningsgrundlag (jf. www.prior.dmu.dk⁸). Områdernes nummer henviser til figur 1.

⁶ Større heder eller overdrev, som er særlig beskyttet efter Husdyrloven.

⁷ Lov nr. 1042 af 10. oktober 2008. Lovbekendtgørelse om naturbeskyttelse.

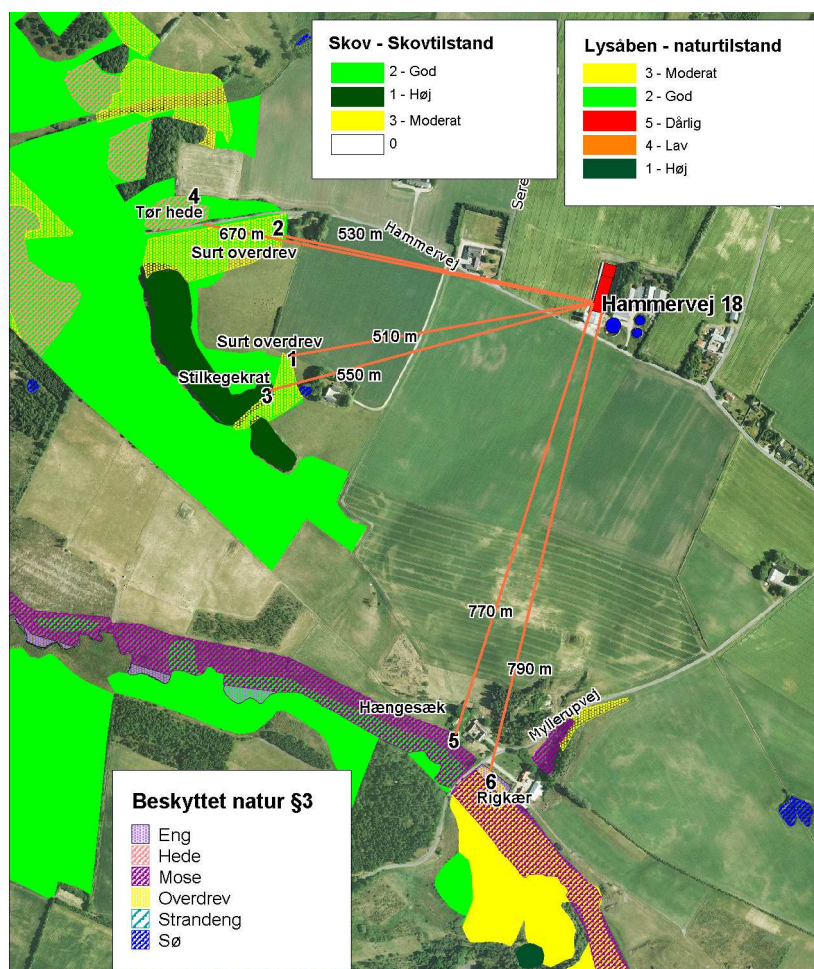
⁸ www.Prior.dmu.dk er Danmarks Miljøundersøgelses database over internationale naturbeskyttelsesområders naturtilstand og forvaltningsbehov.

Tabel 5. Afstand fra Produktionen, retning, tålegrænse og naturtilstand i forhold til naturområder, der indgår i habitatområdet nr. 65's udpegningsgrundlag. Se også fig. 1.

Nr. på fig.	Afstand fra produktionen	Retning	Naturtype	Naturtype-nr	Tålegrænse kg N/ha	Naturtilstand jf Prior.dmu
1	510 m	mod vest	*Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund	6230	10-20	God Naturtilstand
2	530 m	mod vest	*Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund	6230	10-20	God Naturtilstand
3	550 m	mod vest	Stilkegeskove og -krat på mager sur bund	9190	10-20	Høj naturtilstand
4	670 m	mod vest	Tørre dværgbusksamfund (heder)	4030	10-20	God naturtilstand
5	770 m	mod syd	Hængesæk/Rigkær	7230	15-25	God naturtilstand
6	790 m	mod syd	Rigkær	7230	15-25	Moderat Naturtilstand
**	1070 m	mod syd	Våde dværgbusksamfund med klokkeløng	4010	10-25	Høj Naturtilstand

* betyder "prioriteret naturtype"

**området er ikke på figur 1

Figur 1. Placering af forskellige udpegningsgrundlag indenfor Habitatområde nr. 65 og afstanden til Hammervej 18. Samtidig ses, hvor der er naturområder beskyttet efter § 3.

IT-ansøgningssystemet har beregnet den højeste merdeposition til det nærmest beliggende § 7-område, hvilket som nævnt også er det nærmeste naturområder, der indgår i udpegningsgrundlaget for Habitatområdet (nr. 1 i tabel 5 og figur 1). Den højeste merdeposition fra anlægget, er i systemet beregnet til 0,07 kg N/ha.

Da der er tale om internationalt beskyttet natur, er det ligeledes relevant at se på den samlede belastning fra anlægget til naturområdet. I regnearket, der ligger bag ansøgningen i Husdyrgodkendelse.dk, fremgår at afsætningen i alt til overdrevet er 0,34 kg N/ha.

Hedensted Kommune har efter forespørgsel hos DMU fået mere specifikke tal for baggrundsbelastningen, opmålt i grit af 1 gange 1 km. Baggrundsbelastningen er gennemsnitlig set for den km², som Hammervej 18 samt de følsomme naturområder ligger indenfor, ca. 16 kg N/ha/år (2008)⁹. I denne værdi indgår belastningen fra lokale kilder inkl. lokale landbrug og der er taget højde for områdetyper, ruhed, vindforhold mv.

Tålegrænsen¹⁰ for det nærmeste naturområde, der indgår i udpegningsgrundlaget, overdrev på sur bund, er 10-20 kg N/ha. Dvs. den nedre del af områdets tålegrænse er overskredet med baggrundsbelastningen alene.

For det omtalte overdrev, som både er §3, §7 og udpegningsgrundlag, er det konkret vurderet, at den del af overdrevet, der ligger nærmest produktionen er af relativt dårlig kvalitet og vil have en tålegrænse i den øvre del af intervallet. Den del af overdrevet, der ligger længere mod vest er på mere skrånende terræn, er af bedre kvalitet og vil have en lavere tålegrænse.

Artsdata

Der er registreret artsdata anført på Habitatdirektivets¹¹ bilag IV over beskyttede arter. Ca. 800 meter syd for staldanlægget, er der i tilknytning til Gudenåen, registreret bæklambret (en primitiv fiskeart) og godt 800 meter sydsydøst for anlægget er registreret løgfrø, ligeledes bilag IV), i tilknytning til en sø, der ligger mellem den ejede mark 2-0 og aftalearealet mark 102-0.

Når arter er beskyttet ifølge EF-habitatdirektivet, betyder det at arterne og deres levesteder ikke må beskadiges eller ødelægges. Bæklambret er afhængig af en god biologisk vandløbskvalitet, dvs. rent vand i vandløbene, og en god fysisk variation med lavvandede grusområder og mere roligtflydende dybe partier. Løgfrøen er tilpasset til at grave i jorden og tilbringer det meste af dagtimerne er gravet ned i jorden. Løgfrøerne kommer til vandhullerne for at yngle fra sidst i marts til lidt ind i maj, dvs. en periode hvor der er aktivitet i forbindelse med driften af landbrugsjorden.

Der forefindes ingen yderligere registrerede artsdata indenfor 1 km af anlægget.

---

⁹ Atmosfærisk deposition, 2008. Faglig rapport fra DMU nr. 671, 2010

¹⁰ Definition på tålegrænse: "En kvantitativ vurdering af den belastning med et eller flere forurenende stoffer, hvorunder effekter på udvalgte følsomme elementer af natur og miljø ikke forekommer vurderet med den bedste nuværende viden' – Altså er en tålegrænse således et simpelt mål for et områdets følsomhed og bør primært ses som en erstatning for egentlig dosis-/effekt relationer". Manual vedr. Vejledning vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbåren kvælstof ved udvidelser og etablering af større husdyrbrug, Skov- og Naturstyrelsen, 2003

¹¹ Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, med senere ændringer, artikel 12.

Vurdering

Hedensted Kommune vurderer, at ammoniakreduktionskravet kan overholdes, når de beskrevne virkemidler i form af foderoptimering, anvendes.

Der er stillet vilkår til foderoptimering for at sikre, at ammoniakfordampningen fra anlægget overholder det tilladte niveau.

Habitatområdet "Store Vandskel, Rørbæk Sø og Tinnets krat" ligger umiddelbart syd for ejendommen. Når ejendommens belastning af dette område vurderes, er det belastningen af de naturtyper som indgår i Habitatområdets udpegningsgrundlag der vurderes. Naturtypen "Artsrige overdrev eller græsheider på mere eller mindre sur bund" er det naturområde, der indgår i udpegningsgrundlaget, som ligger nærmest produktionen. Naturtypen er en prioriteret naturtype i udpegningsgrundlaget og er samtidig en af de naturtyper, der har et af de laveste tålegrænseintervaller (10-20 kg N/ha).

Det er via IT-ansøgningssystemet beregnet, at merbelastningen til det nærmeste område, der indgår i udpegningsgrundlaget er 0,07 kg N/ha. Dette vurderes at være så lille en merbelastning, at det ikke vil kunne påvirke naturområdet negativt. Merbelastningen svarer til ca. ½ % af baggrundsbelastningen, som var 16 kg N/ha/år i 2008.

Det vurderes på baggrund af den lave beregnede merbelastning, 0,07 kg N/ha, i det nærmeste naturområde, hvilket både er nærmeste § 7-område og nærmeste naturområde, der indgår i Habitatområdets udpegningsgrundlag og nærmeste kvælstoffølsomme § 3-naturområde, at merbelastningen fra ejendommen er så lille at naturområdet ikke vil blive påvirket negativt.

Kommunen skal ligeledes foretage en konkret vurdering af, om den samlede næringsstofpåvirkning i sig selv eller i sammenhæng med andre planer og projekter kan påvirke Natura 2000-området væsentligt. Jf. miljøstyrelsens vejledning¹² skal der foretages et konkret skøn ud fra områdets kvælstoffølsomhed sammenholdt med projektets totalbelastning og merbelastning, samt den kumulerede belastning, når den totale belastning fra den eksisterende produktion og det ansøgte overstiger 0,2 kg N/ha/år, men ikke overstiger 1,0 kg N/ha/år (moderat totalbelastning).

Totalbelastningen fra Hammervej 18 på det overdrev, der ligger tættest på ejendommen, og som indgår i habitatområdets udpegningsgrundlag er 0,34 kg N/ha/år. Der er, som tidligere nævnt, ikke andre større husdyrbrug i området og der er ikke kendskab til, at der findes andre planer eller projekter, der kan påvirke området væsentligt. Tålegrænsen for naturområdet er 10-20 kg N/ha og baggrundsbelastningen i området er ca. 16 kg N/ha/år, dvs. tålegrænsens nedre grænse er overskredet. Det totale bidrag fra Hammervej 18 svarer til ca. 2 % af baggrundsbelastningen i området. Dette vurderes at udgøre en meget lille del af naturområdets samlede belastning og sammenholdt med, at husdyrbruget i kraft af den reduktion af ammoniakfordampningen, der er foretaget for at overholde ammoniakreduktionskravet, samt at belastningen ikke overskrider naturområderne øvre tålegrænse, vurderer Hedensted Kommune, at der ikke er behov for at stille yderligere krav om reduktion af ammoniakfordampningen.

De øvrige naturområder, dvs. både udpegningsgrundlag og §3-beskyttet natur, der ligger i nærheden af produktionen og som indgår i habitatområdets

¹² Jf. hjemmesiden "Miljøstyrelsens vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug" (Høringsversion 2.0), side "Påvirkning af natur - Vurdering"

udpegningsgrundlag, har tålegrænser i lignende eller højere niveau (se tabel 5). Disse naturområder ligger alle længere væk og i gunstige vindretninger (vest, sydvest eller syd for ejendommen), i forhold til ejendommen. Det vurderes på baggrund af den beregnede lave merbelastning og totalbelastning i det nærmeste naturområde, samt de øvrige naturområders placering i forhold til ejendommen, at disse ikke vil modtage merbidrag eller totalbidrag fra ejendommen, der overstiger hhv. 0,07 kg N/ha og 0,34 kg N/ha. Dermed vurderes det, at belastningen fra ejendommen er så lille, at naturområderne ikke vil blive påvirket negativt.

Det kan tilføjes, at baggrundsbelastningen for ammoniak i Danmark er generelt faldende, hvilket skyldes, at der i dag udledes mindre ammoniak fra såvel industri som landbrug¹³. Landbruget reducerer generelt ammoniakemission gennem krav om overdækning af gylletanke og møddingspladser, nedfældning af gylle, nye ammoniakreduktionskrav i Husdyrloven m.v.

Artsdata

Indenfor habitatområdet og under 1 km fra produktionen er der registreret artsdata: bæklampret og løgfrø, som begge er opført på habitatdirektivets bilag IV. Bæklampret indgår samtidig i udpegningsgrundlaget for habitatområdet.

Bæklampretten er afhængig af vandløb af god kvalitet. Det vurderes, at en jf. ovenstående lille ammoniakpåvirkning, ikke ville kunne få en negativ indflydelse på vandløbets kvalitet, og at der derfor ikke vil ske en negativ påvirkning af bæklampretter eller disses levesteder.

De trusler der er, mod løgfrøen og dens levesteder er fx færre vandhuller, pga. opfyldning, udtørring eller forurening, at vandhuller er plantet til med skyggende træer, at der er udsat fisk, krebs eller ænder i vandhullerne, eller at store landbrugsmaskiner dræber frøerne, når de høster, pløjer og harver markerne, hvor løgfrøerne opholder sig¹⁴. Løgfrøen omtales også i afsnit 4.3.4 vedr. udbringningsarealerne og disses påvirkning af omgivende natur. I forhold til ammoniakfordampningen fra produktionen vurderes det, på baggrund af det lave niveau der vil være 930 meter fra ejendommen, samt på baggrund af den type trusler, der er mod løgfrøer, at ammoniakfordampningen fra Hammervej 18 ikke vil påvirke løgfrøen og dens levested negativt.

Det vil ikke kunne udelukkes, at der vil kunne være ikke-registrerede forekomster af bilag IV arter tættere på anlægget. Den store vandsalamander er udbredt over det meste af Danmark. Den yngler i solåbne vandhuller med rent vand. På den baggrund vurderes det, at den store vandsalamander vil kunne forekomme i og omkring de mange vandhuller, der ligger indenfor 1000 meter fra anlægget. Trusler mod arten er dårlige iltforhold i vandhullerne som følge af næringsbelastning og algevækst, som medfører tilgroning af levesteder samt ødelæggelse af levestederne ved opfyldning eller dræning af vandhullerne. Det nærmeste vandhul ligger ca. 500 meter vest for produktionen, dvs. merpåvirkningen med ammoniak af dette vil være lav, tilsvarende det nærmest beliggende naturområde, hvor merdepositionen som nævnt er beregnet til 0,07 kg N/ha. På grund af den lave merdeposition fra produktionen, vurderes levesteder for stor vandsalamander ikke at blive negativt påvirket som følge af den ansøgte produktion. Hvis der foretages en registrering af artsdata i øvrige søer, vil dette indgå i kommunens fremtidige vurdering.

¹³ Revurdering af ammoniakemissionen 2003-2007

¹⁴ Jf. Skov- og naturstyrelsen:

www.skovognatur.dk/DyrOgPlanter/Artsleksikon/Padder/Loegfroee/

Det vurderes, at der med den lave beregnede merbelastning samt ovenstående redegørelse for naturområderne og artsdata, at natur og arter ikke vil blive negativt påvirket som følge af den ansøgte produktion.

4.2.5 Lugt

Lugtemissionen er beregnet i det digitale ansøgningsystem, ud fra oplysninger om den ansøgte husdyrproduktion. Der beregnes antal lugtenheder ud fra det gennemsnitlige kg dyr på stald på en varm sommerdag (maksimal belastning). Dette omregnes til en geneafstand, indenfor hvilken der kan forventes væsentlig lugtgener.

Grænseværdierne er forskellige i forhold til, i hvilket område naboer er bosiddende. I byzone er grænseværdien 5 odor units¹⁵ (OU_E/m^3), i samlet bebyggelse (8 enkelt boliger indenfor 200 m radius) $7 \text{ OU}_E/\text{m}^3$ og enkelt bolig i landzone (uden landbrugspligt) $15 \text{ OU}_E/\text{m}^3$.

Tablet 5. Tabel over beregnede geneafstande og vægtede gennemsnitsafstande.

	Ukorrigeret geneafstand	Beregnet Geneafstand ¹	Gene-afstand i nudrift ²	Vægtet gennemsnitsafstand fra stald ³
Til byzone	607 m	4	4	4
Til samlet bebyggelse i landzone	456 m	4	4	4
Til enkeltbolig	211 m	211 m	148 m	215 m

¹ Geneafstand, hvor der er korrigeret for vindretning og kumulation.

² Geneafstanden ved nudrift er den korrigerede geneafstand, som kan beregnes på baggrund af den husdyrproduktion, som er angivet under nudrift

³ Den vægtede gennemsnitsafstand angiver den reelle, gennemsnitlige afstand mellem staldafsnittene og omboende (afstand fra ejendommens lugtcentrum)

⁴ IT-ansøgningssystemet beregner ikke yderligere på geneafstande og vægtede gennemsnitsafstande, når afstanden er større end 1,2 gange geneafstanden.

Geneafstandene er ifølge beregningen overholdt i forhold til enkelt bolig (uden landbrugspligt, Hammervej 20), samlet bebyggelse (Sandvad, ca. 1,5 km mod nord) og byzone (Vonge, ca. 3,5 km). Hammervej 20 kaldes også Hammer Lejrskole og er ejet af Hedensted Kommune. Lejrskolen lejes af skoler, idrætsforeninger og også af borgere fra lokalområdet. For Hammervej 20 (som indgår som enkeltbolig i beregningen) er den vægtede gennemsnitsafstand fra anlægget beregnet til 215 m, hvilket er længere end den beregnede korrigerede geneafstand til Hammervej 20 på 211 m. Når dette er tilfældet, er geneafstanden overholdt.

Der er ikke planlagt fremtidig byzone- eller sommerhusområde inden for den beregnede geneafstand for husdyrbruget.

Vurdering

Væsentlige lugtgener i forskellige typer omgivelser forstås ved, at der sker en overskridelse af de beskyttelsesniveauer/lugtgeneafstande, som er fastlagt i bilag 3 i godkendelsesbekendtgørelsen¹⁶. Jævnfør beregninger fra it-ansøgningssystemet (tabel 5), er de i lovgivningen fastsatte afstandskrav, overholdt. Det er derfor Hedensted Kommunes vurdering, at der ikke er risiko for væsentlige lugtgener for de omboende.

¹⁵ Odor units er en international måleenhed for lugt.

¹⁶ Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug

4.2.6 Støj, støv, lys og skadedyr

Støj

Der vil være støj fra transport, både intern kørsel med foder mellem foderlade og stald samt levering/afhentning af foder/dyr, kompressor, korntørring, samt almindelig dyrestøj. En opgørelse over støjende aktiviteter ses i tabel 6.

Tabel 6. Støjkilders placering og driftstid, oplyst af ansøger.

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	På samtlige stalde	Døgnet rundt, men med varierende belastning
Male-/blandeanlæg	Fodercentralen	Efter behov
Fodrings tider	Svinestaldene	Ad lib. fodring Foderkasser fyldes efter behov
Kompressor i værksted	Laden	Kun ved forefaldende arbejde i værkstedet
Lastbiler m.v.	På kørselsveje, ved ind-/udleveringsramper, gyllebeholderne m.v.	Normalt 6 - 19
afhentning af slagtesvin		Hver 2. uge, om natten
Korntørring	I foderladen	I høstsæsonen, primært i dagtimerne

Male-/blandeanlægget, korntørrer og kompressor er placeret indendørs og kan ikke høres uden for ejendommen. I forbindelse med gylleudbringning kan der forekomme kørsel i aften- og evt. også i nattetimerne.

Med hensyn til kørsel, kan der ske ændringer i driftstiden, idet leverandører kan ændre ruter, og nogen firmaer kører med 2-holdsskift.

Støv

Ansøger oplyser, at der kan forekomme støvgener i forbindelse med høstarbejde. Gener i den forbindelse står på i en kortere periode i høst.

Lys

På staldens sydgavl er der en gadelampe og på østsiden er der 3 udendørs lysarmaturer. De er kun tændt efter behov, fx ved læsning af svin, aflæsning af foder m.m. Endvidere er der en lampe over indgangsdøren med sensor på bygningens østside. De resterende udendørslamper på ejendommen er placeret inde i gårdspladsen og er ikke til gene udenfor ejendommen.

Skadedyr

I forhold til rottebekæmpelse er der pt. ikke indgået en fast aftale om rottebekæmpelse. Kommunen har opsat kasser med gift rundt om bygningerne. Hvis der konstateres rotteaktivitet kontaktes kommunen omgående.

I alle staldafsnit anvendes der rovfluer efter behov. Fluebekæmpelse sker i overensstemmelse med Skadedyrlaboratoriets retningslinier.

Vurdering

Kommunen vurderer, at der er behov for at stille støjvilkår, idet nærmeste nabo bor relativt tæt på ejendommen (ca. 110 meter) og midlertidige aktiviteter vurderes at kunne overskride disse. Det vurderes samtidig, at husdyrbruget med den beskrevne drift, vil kunne overholde det stillede støjvilkår.

Der er stillet vilkår om, at der skal foretages effektiv fluebekæmpelse. Det vurderes, ud fra ovenstående beskrivelse omkring støv, lys og skadedyr, at

omkringboende ikke vil blive generet unødigt af disse ved husdyrbrugets virke.

4.2.7 Affald, olie og kemikalier

Ansøgers oplysninger omkring håndtering af døde dyr, affald, kemikalier, spildolie, olietanke fremgår af nedenstående tabel.

Table 7. Affaldstyper, opbevaring, mængder mv. oplyst af ansøger.

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie	Bygning 2	Vognmand	Horsens	Kapacitet til 1200 liter Tømmes ca. hver 4. år	13.02.08	06.01
Olie- og brændstof-filtre	Bygning 2	Vognmand	Statoil – Q8	Ukendt	16.01.07	06.05
Bly akkumulatører	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen	16.06.01	05.99
Rester af bekæmpelsesmidler	Ingen	Ingen	Ingen	ingen	20.01.19	05.12
Spraydåser	Affaldscontainer	Børge Iversen	Kommunalt	Kommunalt	15.01.10	23.00
Medicinrester	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen	18.02.08	05.13
Kanyler i særlig beholder	I kanyleboks i stalden	Egen transport	Apotek	1 bokse	18.02.02	66.00
Batterier – alle typer	Bygning 2	Børge Iversen	Genbrugsplads	40 stk.	20.01.33	77.00
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap)	Container	HCS A/S	Horsens	Tømmes hv. 14. dag	15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)	Container	HCS A/S	Horsens	Tømmes hv. 14. dag	15.01.02	52.00
Lysstofrør og el sparepærer	Container	HCS A/S	Horsens	Tømmes hv. 14. dag	20.01.21	79.00
Overdækningsplast + tomme sække af plast	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen.	15.01.02	52.00
Jern og metal	Plads ved gylleholder	Uniscrap	Uniscrap	Efter behov	02.01.10	56.20
Tomme olietromler og olietanke	Plads ved gylleholder	Uniscrap	Uniscrap	Efter behov	15.01.04	
Diverse brændbart	Container	HCS A/S	Horsens	Tømmes hv. 14. dag.	Afhængig af indhold	19.00
Pap	Container	HCS A/S	Horsens	Tømmes hv. 14. dag.	15.01.01	50.00
Papir	Container	Børge Iversen	Spejder	Tømmes hv. 14. dag.	15.01.01	50.00
Tomme medicinglas	Stalden	Egen	Apotek	Tømmes efter behov	15.01.07	51.00
Gamle personvogns dæk fra afdækning	Ingen			Ingen	16.01.03	57.00
Paller	Foderlade	Fragt bil	Fragtcentral	2 pr. uge	15.01.03	62.00
Malet og/eller lakeret træ	Samles lade	Egen transport	Genbrugsplads	Begrænset	17.02.01	62.00
Asbestplader	Ingen			Ingen	17.06.05	75.00
Døde dyr	Ved stalden	Daka	Daka	ca. 2 pr. uge	02.01.02	66.00

De selvdøde og aflivede slagtesvin opbevares på afhentningspladsen, der er belagt med betonfliser. Dyrene er overdækket med en kadaverkappe.

Pesticider og sprøjteudstyr opbevares ikke på Hammervej 18, men opbevares på Hammervej 22, i et aflåst kemikalierum. Påfyldning og vask af sprøjteudstyr sker i marken.

Olietanke

Der er to olietanke på ejendommen, en fyringsolietank og en dieselolietanke. Olietankene er ståltanke og står indendørs på støbt betonbund.

Olietank	Volumen	Placering	År	Nr.
Fyringsolietank*	1200 l	i fyrrum (byg. 14)	?*	
dieselolietanke	4000 l	maskinhuset (Byg. 4)	1996	65090-01

*Olietanken i fyrrummet er ikke i brug.

Fyringsolietanken der er for gammel er ikke i brug. Huset opvarmes med træ og koks. Tanken vil blive udskiftet, hvis der opstår behov for oplag af fyringsolie.

Vurdering

Hedensted Kommune vurderer, at husdyrbrugets håndtering af affald overholder lovgivningens krav og Hedensted Kommunes erhvervsaffaldsregulativ mht. håndtering og opbevaring, hvormed der ikke er risiko for væsentlig påvirkning af miljøet. For at sikre, at risikoen for forurening fra opbevaret affald mindskes, er der stillet vilkår til opbevaring af farligt affald.

Desuden er der, som det fremgår af afsnit 4.2.2 om uheld og risici, af hensyn til risiko ved opbevaring af spildolie, stillet vilkår om maksimal mængde spildolie, der må opbevares.

Fyringsolietanken er ikke i brug og vil blive skiftet, hvis der igen bliver behov for oplag af fyringsolie. Dieselolietanken overholder gældende regler for olietanke. Der vurderes derfor ikke at være væsentlig risiko forbundet med opbevaring af olie/diesel.

4.2.8 Spildevand og overfladevand

Tabel 8. Spildevandsmængder, oplyst af ansøger. Mængderne er skønnede.

Spildevandstyper	m ³ /år efter udvidelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand	270 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Sanitært spildevand fra stuehus	200 m ³	Trixtank*	Ingen*
Sanitært spildevand fra folkehøldes faciliteter	Ingen	Ingen	Ingen
Der er ingen befæstede arealer med afløb til dræn	0 m ³	-	-
Tagvand	3500 m ³	Dræn	Ingen

*Der er i oktober 2009 søgt om, og givet, nedsivningstilladelse til husspildevand

Der skønnes ikke at være drikkevandsspild, da drikkeventilerne er placeret i foderautomaterne.

Ejendommen har modtaget påbud om forbedret rensning af spildevandet og har i oktober 2009 søgt om, og fået tilladelse til, etablering af nedsivningsanlæg for husspildevand.

Tagvand fra ejendommen er i ansøgningen anslået til 3500 m³, som ledes til dræn. Den nyeste del af staldbygningen, opført i 2005, udgør ca. 600 m², svarende til ca. 400 m³/år overfladevand¹⁷. Dette vurderes at være så lille en del af de samlede bidrag fra ejendommen, at det ikke udløser et særskilt krav om udledningstilladelse. Såfremt der konstateres gener i recipienten vil kommunen kunne meddele påbud om forsinkelse af tagvandet. Recipienten er Gudenå som ligger ca. 900 meter syd for ejendommen.

Det er oplyst i ansøgningen, at vaskevandet fra vask af lastbiler, der kommer med smågrisene, bliver stående på den befæstede plads foran forderlade og stald eller løber ud på Hammervej. Det vurderes at denne håndtering af spildevand fra den befæstede plads medfører risiko for forurening af omgivelserne. Der stilles vilkår, om at spildevand fra den befæstede plads skal opsamles og ledes til enten gyllebeholder eller anden opsamlingsbeholder. Hvis der etableres en særskilt beholder, skal der gives tilladelse til at udbringning af indholdet af denne. Alternativt kan indholdet overføres til gyllebeholderen og udbringes sammen med gylle.

Vurdering

Hedensted Kommune vurderer, at der, med det stillede vilkår om opsamling af spildevand fra befæstet plads, ikke vil være væsentlig risiko for forurening af overfladevand i forbindelse med spildevandshåndteringen.

4.2.9 Transport

Der vil forekomme transport i forbindelse med markarbejde, gyllekørsel og transport af afgrøder. Der er ingen væsentlig transport igennem tættere beboede områder. Til- og frakørsel til anlægget sker ad Hammervej. Transporterne sker typisk i dagtimerne.

Tabel 9. Antal transporter, oplyst af ansøger (forventede antal transporter) (koks er til opvarmning af den private bolig).

Transporter	Før udvidelse antal/år	Efter udvidelse antal/år
Sojaskrå	12	12
Korn (egen traktor)	30	30
Vrap baller (egen traktor)	12	12
Sækkevarer samt big-bags	8	8
Dieselolie	10	10
koks	1	1
Levering af smågrise	52	52
Levering af slagtesvin	52	52
Afhentning af døde dyr	52	52
Affald	26	26
Gylle	180	245
Øvrige		
Transporter i alt	435	500

Transport af gylle sker med traktor og 20 m³ gylleveogn. Der vil normalt blive udbragt husdyrgødning i marts, april og maj måned, men der kan være behov for at udbringe en lille mængde i efteråret.

I forbindelse med udvidelsen af besætningen vil der blive flere transporter til og fra ejendommen. Antallet øges dog ikke proportionalt med besætningens

¹⁷ Regnvand fra tagareal på 600 m², med 20% fordampning og nedbør på 850 mm/år: 600 m²*0,80*0,850 m³/m²/år = 408 m³/år.

udvidelse, da der i mange tilfælde vil kunne medtages større mængder pr. transport.

Størsteparten af transporterne sker indenfor tidsrummet kl. 6-19, mens der i forbindelse med høst og udbringning af husdyrgødning vil kunne forekomme transporter i aften- og nattetimerne. Ca. hver 2. uge afhentes slagtesvin i nattetimerne. Da der ikke er naboer umiddelbart op til ejendommen, vurderes transporterne ikke at være til gene.

Vurdering

Det er Hedensted Kommunes vurdering, at transport til og fra husdyrbruget er indenfor rammerne af, hvad der kan forventes af et husdyrbrug af denne størrelse, samt at det ikke vil være til væsentlig gene for trafikken og naboer.

4.2.10 Energi- og vandforbrug

Energi

Energiforbruget er beskrevet i driftsregnskaberne. Forbruget af dieselolie er steget, da der indgår flere arealer i bedriften.

Type	Forbrug Før	Forbrug Efter
El, inklusive korntørring	144.200 kWh	172.200 kWh
Dieselolie	16.000 l	21.700 l

Der bliver anvendt iblødsætning i alle stalde, samt vask med højtryksrenser. Der anvendes ikke koldt vand, idet højtryksrenseren selv opvarmer vandet.

Udtørring sker i kolde eller fugtige perioder ved brug af dieseldrevet varme-kanon, der også anvendes som for-opvarmning af sektionerne før indsættelse af et nyt hold smågrise. Dette sker for at undgå dårlig trivsel, dårlig vækst og/eller diarré som følge af flytningen, eller at stierne kunne være for fugtige eller kolde. Om sommeren anvendes naturlig udtørring, hvilket er BAT ifølge BREF og i øvrigt energi- og ressourcebesparende.

Energiforbruget bliver fjernaflæst hver måned, og ansøger får hver måned tilsendt en opgørelse over det aflæste forbrug, som bliver kontrolleret for, om der er sket et eventuelt øget forbrug. Opgørelsen fra fjernaflæsningen fungerer som journal over energiforbruget, og da der er tale om simkort- aflæsninger, er der også mulighed for at kontrollere forbruget på internettet.

Energibesparende foranstaltninger

Ventilation

I forbindelse med det daglige vedligehold på ejendommen bliver vinduer, de udvendige døre, dørene mellem sektion- og staldafsnit, og andre mulige kuldebroer kontrolleret for at undgå træk og unødvendig energiforbrug. Da der er indrettet med diffus ventilation i alle sektioner, er det i ansøgers egen interesse, at eventuelle kuldebroer mellem sektionerne bliver minimerede ved brug af f.eks. tjek og eventuelle løbende udskiftninger af gummilister for at undgå øget strømforbrug. Derudover vedligeholdes mineralulden i den vandrette loftflade løbende for at fordre bedst mulig luftgennemstrømning igennem tagfladen. Da diffus ventilation kan medføre problemer med at få et højt nok luftskifte igennem om sommeren, er der fokus på at vedligeholde og fjerne skidt og snavs, der kan medføre forværret luftgennemstrømning og derudover medføre øget energiforbrug.

Udsugning bliver rengjort med højtryksrenser i forbindelse med hver vask af sektionerne, hvilket medfører, at strømforbruget ikke unødigt øges grundet øget modstand fra skidt i ventilationen. Dette er i øvrigt BAT ifølge BREF-

referencedokumentet. Der bliver ikke ført og ønskes heller ikke i ansøgt drift at føre en egentlig logbog over proceduren.

Belysning

Belysningen i stalden er zoneopdelt på sektion- og gangniveau, således at hver enkelt sektion kan tændes for sig, og gangbelysningen kan tændes for sig. Derudover er belysningen timerindstillet, så dyrevelfærdskravet er overholdt (8 timer i døgnet med mindst 40 LUX).

Der er ikke installeret lux- eller sensorstyring på belysningen i stalden, men udendørsbelysningen er installeret med sensorstyring. Der er ikke installeret lavenergipærer eller lavenergilystofrør.

Vand

Ansøger oplyser, at der ikke sker aflæsning af vandforbruget til produktionen, idet der ikke er opsat måler til dette. Der er kun opsat timer på markvandsboingen. Forbruget er beregnet ud fra normtal.

Table 10. Anslået vandforbrug, baseret på normtal

	Nudrift, l	Ansøgt drift, l
Drikkevand	3028	4129
Drikkevandsspild	495	675
Vaskevand	165	225
Samlet vandforbrug	3688	5029

Drikkevand

Der er installeret drikkekopper fra Echberg i alle sektioner. Drikkekopper minimerer vandspildet.

Vaskevand

Som nævnt er der installeret overbrusningsanlæg og iblødsætningsanlæg i alle sektioner. Iblødsætningsanlægget bliver anvendt til iblødsætning før hver vask, således at vandforbruget til vask kan minimeres mest muligt. Der bliver vasket med højtryksrensere. Både iblødsætningen og vask med højtryksrensere minimerer vandspild.

Vurdering

Det er kommunens vurdering, at der vil blive gjort tilstrækkeligt i forhold til at monitere og begrænse energiforbruget.

Der er ligeledes foretaget vandbesparende tiltag. Der stilles vilkår om at, der skal opsættes vandur og at vandforbruget i ansøgt drift skal følges via aflæsninger, hvormed der er mulighed for at opdage eventuelle lækager eller andre uregelmæssigheder. Der stilles vilkår om opsætning af vandmåler, samt jævnlig aflæsning af både el og vand.

Se endvidere BAT-afsnit 4.5.4.

4.3 Arealer

4.3.1 Drift af arealer

I miljøgodkendelsen indgår i alt 146,4 ha ejede og forpagtede udspretningsarealer. Af disse hører 67,7 ha til Hammervej 18; 40,1 ha hører til Hammervej 22, som ejes af Torben Iversen. 40,1 ha er forpagtet areal:

- marken 20-0 (4,6 ha) hører til Hagevej 2 og ejes af Anders Nielsen, Højager 79, Jelling,

- markerne 23-0, 24-0 og 25-0 (26,4 ha) ejes af Frode Gammelgaard, Hagevej 1, 7160 Tørring og
- markerne 16-0, 17-0, 18-0 og 18-1 (7,8 ha) ejes af Karl-Holger Kristensen, Tinnetvej 34, 7173 Vonge.

Derudover er der 95,9 ha med gylleaftaler. Udbringningsarealerne fremgår af bilag 3. Det er i ansøgningen oplyst, at der anvendes sædskifte S4, svarende til referencesædskifte. Sædskifte S4 svarer til 40 % vinterkorn, 10 % lovpligtige efterafgrøder, 35 % vårkorn, 5 % ærter (0-10%) og 10 % vinterraps, jf. Miljøstyrelsens sædskiftenotat af 27/6/2007.

Dyretrykket ved fuld produktion (244,7 DE), med tilført gylle fra Hammervej 22 (57,2 DE), og fratrukket den afsatte gødningsmængde (97,7 DE til aftalearealer), dvs. 204,9 DE vil være 1,39 DE/ha på ejede og forpagtede arealer. Harmonikravet på 1,4 DE/ha er således overholdt. De 97 DE der afsættes til aftalearealer behandles i afsnit 4.3.5.

Af det samlede udspretningsareal er 32,0 ha beliggende i Vejle Kommune, som har vurderet disse arealer. 12,3 ha af arealerne er ejede/forpagtede arealer. Vejle Kommune har på baggrund af vurdering af arealerne i forhold til grundvand, overfladevand, natur mv. vurderet, at der ikke er behov for at stille særlige vilkår i forbindelse med dyrkningen af disse ejede/forpagtede arealer. Vejle Kommunes vurdering af aftalearealerne fremgår af afsnit 4.3.5.

4.3.2 Hensyn til grundvand

Udbringningsarealerne ligger hverken i nitratfølsomme indvindingsoplande eller i drikkevandsområder. Der vurderes derfor ikke at være behov for særlige tiltag i forhold til grundvand.

Vurdering

Det er Hedensted Kommunes vurdering, at de generelle regler om harmonikrav og gødningsnormer er tilstrækkelige til at beskytte grundvandet.

Flere ejendomme i området, inkl. Hammervej 18, har egne vandboringer, men det vurderes, at disse placeringer medfører overholdelse af 10 meters afstandskrav til boringer, hvormed det vurderes, at risiko for forurening af boringen er tilstrækkeligt minimeret.

4.3.3 Hensyn til overfladevand

Hovedparten af ejede og forpagtede arealer i Hedensted Kommune (ca. 129 ha) afvander via Gudenåen til Internationalt Naturbeskyttelsesområde, habitatområde nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord. Udpegningsgrundlag¹⁸ for Habitatområde nr. 14 er blandt andet "Kystlaguner og strand søer", som er en prioriteret naturtype.

Arealerne afvander ligeledes til Habitatområde nr. 48 "Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå". Habitatområde nr. 48 har blandt andet følgende prioriterede naturtyper som udbringningsgrundlag "Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe", "Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand", "Skovbevoksede tørvemoser" og "Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld". Randers Fjord rummer også EF-Fugle-beskyttelsesområde nr. 15 og Ramsarområde nr. 11, "Dele af Randers og Mariager Fjorde og havet udfor". Grundlaget for udpegningen er forskellige

¹⁸ "Oversigt over Habitatområdernes udpegningsgrundlag - 1/7 2010" af By- og Landskabsstyrelsen, J.nr. BLS-2129-00039

andefugle og hyppige forekomster af sjældne fisk som majsild, stavsilde og havlampretter og den lille hvalart marsvin.

Gudenåens opland udgør langt størstedelen af oplandet til Randers Fjord. Randers Fjords samlede opland er ca. 3250 km², mens oplandet til Gudenåen er ca. 2600 km². Andelen af landbrugsjord i oplandet til Randers Fjord udgør 70 %. Husdyrtætheden er 0,8 DE/ha (beregnet i forhold til det samlede blokareal), hvilket er lidt større end landsgennemsnittet på 0,7 DE/ha¹⁹.

Målsætningen for Gudenå systemet og Randers Fjord er ikke opfyldt. Risikoanalysen i forbindelse med Basisanalysen, har vist, at Randers Fjord er i risiko for ikke at opfylde miljømålene i 2015. Årsagen hertil er især en for stor tilførsel af næringsstoffer (kvælstof og fosfor) fra land. Basisanalysen for Gudenå / Randers Fjord området viser, at for at opnå miljømålene i vandområderne, skal der gennemføres en række supplerende foranstaltninger, der reducerer de menneskeskabte påvirkninger af vandområderne. For at sikre målopfyldelse i kystvandene er det nødvendigt at reducere tilførslen af næringsstoffer. Det gælder først og fremmest den vandbårne tilførsel af næringsstoffer, hvor der især er behov for en indsats, der reducerer næringsstofftilførslerne fra landbrugsdriften.

De øvrige ca. 22 ha ejede og forpagtede arealer i Hedensted Kommune afvander til Internationalt Naturbeskyttelsesområder. Det drejer sig om dele af markerne 6-0, 20-0, 25-0, 25-1. Oplandet løber både til EF-habitatområde nr. 61, Skjern Å, EF-habitatområde nr. 62: Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen, EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 43: Ringkøbing Fjord og Ramsarområde nr. 2: Ringkøbing Fjord.

Udpegningsgrundlaget for Ringkøbing Fjord omfatter bl.a. følgende relevante naturtyper og arter: Kystlaguner og strandsøer (prioriteret naturtype), Strandenge, flodmundinger, stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit), Rigkær samt Hav- og Flodlampret, Maj- og Stavsilde og Odder. Udpegningsgrundlaget for Skjern Å omfatter bl.a. "Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand" og "Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld", der er prioriterede naturtyper, samt andre relevante naturtyper og arter fx: Vandløb med vandplanter, Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund, Rigkær, og Hav-, Bæk- og Flodlampret, Laks samt Odder.

Ringkøbing Fjord-området opland er på 3477 km² af dette udgør Skjern åens opland er på 2490 km², som er 72 % af det samlede oplandsareal. Arealanvendelsen i oplandet til Ringkøbing Fjord er domineret af landbrug, og andelen af landbrugsjord udgør 60 %. Antallet af dyreenheder (DE) i oplandet til Ringkøbing Fjord er ca. 1,3 dyreenheder pr. ha landbrugsjord (over landsgennemsnittet).

Risikoanalysen har vist, at fjorden er i risiko for ikke at opfylde miljømålet i 2015. Hovedårsagen er en for stor tilførsel af næringsstoffer (kvælstof og fosfor) fra land. Risikoanalysen viser således, at kun med en lavere næringsstofftilførsel kan miljømålene nås i områdets kystvande. For Ringkøbing Fjords vedkomne er opgaven med at sikre målopfyldelse især betinget af supplerende indsats, der reducerer tilførslen af næringsstoffer. Det drejer sig først og fremmest om den vandbårne tilførsel af næringsstoffer. Der er især behov for en indsats der reducerer næringsstofftilførslerne fra landbrugsdriften (se note 19).

---

¹⁹ Oplysninger fra www.vandognatur.dk/Emner/Vandomraader

Overfladevand - vandløb

Mark 4-0 grænser på en strækning på ca. 100 meter til et vandløb, som er B0-målsat dvs. biologisk værdifuldt vandløb uden fisk. Højere oppe af vandløbet ikke målsat, her grænser marken ligeledes ned til vandløbet (se fig. 2). Der er registreret både skrånende areal, erosionstruede områder og lavbundsareal i marken i tilknytning til vandløbet. Samtidig er der ved besigtigelse konstateret, at der er stor sandvandring i vandløbet og nedstrøms marken er der sandaflejringer i vandløbet, dvs. fysiske skader på vandløbet og til skade for vandløbsfaunaen. Dette afspejler, at der er stor erosion fra de omkringliggende arealer.

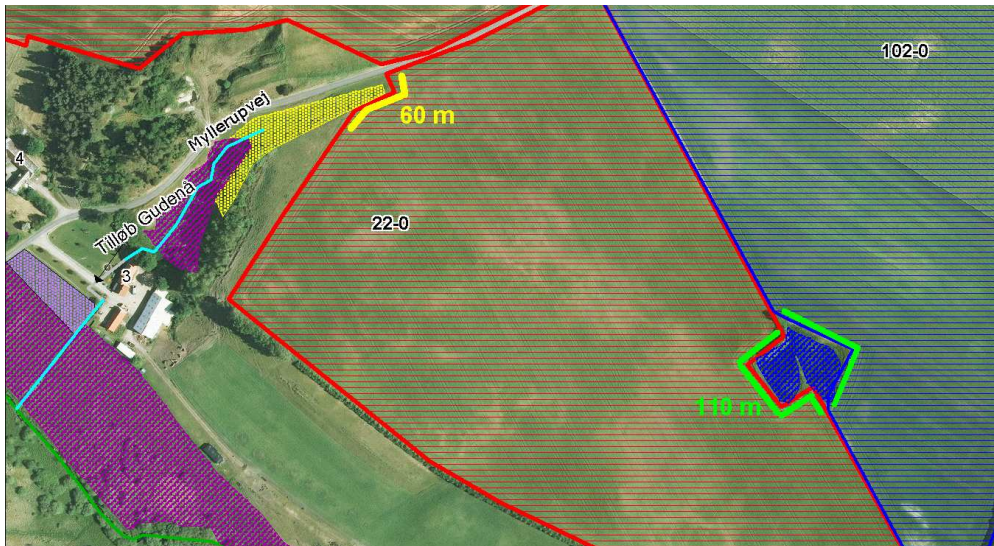
Figur 2. Gul markering: Placering af 20 meter bræmmer i mark 4-0. Grøn markering 10 meter bræmme i mark 4. Den mørkeblå linje viser vandløbet. Vandløbsstrækningen i marken er, efter tilladelse fra Tørring-Uldum Kommune, rørlagt i 2004. Bræmmerne er krævet af hensyn til dels vandløbet og dels Habitatområdets udpegningsgrundlag (se afsnit 4.3.4.). Ikke målfast.

På baggrund af ovenstående vurderes det nødvendigt, at etablere 20 meter bræmmer langs de strækninger af marken, der grænser direkte til vandløbet. Bræmmernes placering fremgår af Figur 2.

Ved besigtigelsen blev der ligeledes konstateret kraftig erosion ved enden af det rørlagte vandløb. For at bremse materialetransport til vandløbet, skal der etableres enten en 20 meter bred bræmme eller alternativt, en jordvold: ca. ½ meter høj, minimum 3 meter bred og ca. 10 lang, flad hesteskoformet.

Mark 22-0 ligger i umiddelbart nærhed af et mindre tilløb til Gudenåen og dette tilløbs kildevæld. Området ligger ligeledes indenfor Habitatområdet. Der er i marken registreret erosionstruede områder ($1-5 \text{ kg/m}^2$) samt et område, hvor marken skråner over 12 grader ned mod kildevældet i overdrevet.

Figur 3. Bræmmer i mark 22: Gul markering: 20 meter bræmme. Grøn markering: 10 meter bræmme. Den gule skravering repræsenterer registreret overdrev, mørklilla er registreret mose og lyslilla er registreret eng. Bræmmerne om søen omtales i afsnit 4.3.4. under Bilag IV-arter. Ikke målfast.

Kildevæddet er vurderet værdifuldt. For at beskytte kildevæddet mod afstrømning af næringsstoffer og på baggrund af nævnte registreringer, samt besigtigelse af området vurderes det nødvendigt, med en 20 meter bræmme. Placeringen af bræmmen er markeret gult på figur 3. Langs det beskyttede areal mod sydvest, er der allerede en bræmme, således at udbringingsarealet ikke ligger direkte op ad det beskyttede naturområde. Der vurderes derfor ikke at være behov for bræmme på dette stykke. Bræmmerne skal være dyrkningsfrie, dog må de opløjes hver 5. år, således at de fortsat indgår i ejendommens harmoniareal.

De øvrige ejede/forpagtede arealer grænser ikke direkte ned til vandløb eller ligger i en afstand, hvor der vurderes at kunne være en påvirkning af marken på vandløb.

Overfladevand - fosfor

Den lovbestemte beskyttelse af vandområder mod fosfor er rettet mod oplande, der afvander til fosforbelastede Natura 2000-havområder. Det er Miljøstyrelsen, der har udpeget disse. Indenfor disse oplande, er den lovbestemte indsats rettet mod drænedede lerjorde og lavbundsarealer

Alle bedriftens arealer ligger ifølge Miljøstyrelsens udpegning inden for fosforfølsomme oplande. Disse oplande er hhv. oplandet til Randers Fjord og oplandet til Ringkøbing Fjord, som tidligere beskrevet. Alle de ansøgte arealer er sandede jorde (JB3 og JB4). 3,3 ha ligger i fosforklasse II, jf. statens kortmateriale. Krav til fosforklasse II er, at fosforoverskuddet ikke må øges. Fosfortal på arealerne er ikke efterspurgt, idet disse reguleringsmæssigt udelukkende er relevante i forbindelse med lerjorde.

Af afsnit 4.5.3 om BAT fremgår, at der er stillet vilkår til nedsat fosforindholdet i foderet. Fosforoverskuddet på marken er således reduceret v.hj.a. foderoptimeringen.

Den totale sum af fosfor i gødningen opgjort til 3650 kg P. Dette svarer til en tilførsel på 24,9 kg P/ha. Som nævnt er arealerne på sandjord (JB 3 og JB4).

Standardsædskifte vil jf. Miljøstyrelses sædskiftenotat ²⁰ på sandjorde være S4. Referencesædskiftet for den pågældende bedrift er ligeledes S4. Dette sædskifte fjerner 21,1 kg P/ha, jf. Skov- og Naturstyrelsens sædskiftenotat af 27/6/07. Dette resulterer i et gennemsnitligt overskud på 3,8 kg P/ha.

Krav til fosforoverskud er, jf. beregningen i Husdyrgodkendelse.dk overholdt.

Jf. ovenstående afsnit om vandløb er der stillet vilkår om bræmmer på arealer der ligger vandløbsnært. Disse bræmmer vil ligeledes bevirke, at afstrømningen af fosfor både overfladeafstrømning og makroporetransport fra de vandløbnære arealer begrænses.

Overfladevand - kvælstof

Den lovbestemte beskyttelse af vandområder mod nitrat er rettet mod oplande, der afvander til de mest kvælstofsårbare Natura 2000-områder²¹. Arealer, som hører under kategorierne "Nitratklasse 1, 2 eller 3" er omfattet af krav om lavere husdyrtryk pr. hektar eller tilsvarende tiltag end de generelle regler giver mulighed for. Det er Miljøstyrelsen, der har udpeget de nitratfølsomme områder.

Udbringningsarealerne tilhørende Hammervej 18 ligger i et område, der af Miljøstyrelsen er udpeget som opland til kvælstofsårbare Natura 2000-områder. Men arealerne er ikke beliggende i området udpeget som nitratklasse område.

Arealerne i oplandet til både Ringkøbing Fjord og Gudenåen/ Randers Fjord har jf. Miljøstyrelsens registrering reduktionspotentiale²² over 75 %, hvorfor kvælstof, der udvaskes reduceres i en sådan grad, at det ikke vurderes at have indvirkning på det internationale naturbeskyttelsesområde.

Der er i ansøgningssystemet beregnet en kvælstofudvaskning på 67,2 kg N/ha.

De lovbestemte krav til kvælstofudvaskningen er, jf. beregningen i Husdyrgodkendelse.dk, overholdt.

Arealerne i oplandet til Ringkøbing Fjord ligger også i oplandet til Rørbæk sø, som ligger i Habitatområde nr. 65. Rørbæk Sø har en ringe økologisk tilstand. Ifølge udkast til vandplan for området²³ er der ikke behov for en supplerende indsats over for den eksterne belastning idet de vurderes, at der forekommer intern belastning af søen, som hindrer målopfyldelse i 2015. Det vurderes, at det skal sikres, at der ikke ved aktiviteter i oplandet sker en øget tilførsel af næringsstoffer.

Vurdering

Det er Kommunens vurdering, at krav om bræmmer på udbringningsarealer langs vandløb, som er vurderet at kunne blive negativt påvirket ved udbringning, vil beskytte vandmiljøet tilstrækkeligt mod overfladeafstrømning af næringsstoffer, jordpartikler mv.

²⁰ Miljøstyrelses notat vedr. Standardsædskifter og referencesædskifter af 27/6/2007

²¹ Natura2000 er en generel betegnelse for beskyttet natur. Alle internationale beskyttelsesområder er samtidig også Natura2000 område.

²² Et reduktionspotentiale fortæller hvor meget kvælstof der forventes at blive omdannet eller fjernet fra vandet, inden det når ud i recipienten. Jo større procentvis reduktionspotentiale, jo bedre for vandmiljøet. Reduktionspotentialekortet lavet af Danmarks Miljø Undersøgelser kan ses på www.mst.dk under landbrug.

²³ By- og landskabsstyrelsens "Udkast til Vandplan, Hovedopland 1.8 Ringkøbing Fjord"

Med hensyn til fosfor, er det kommunens vurdering, at det ansøgte resulterer i et så lavt fosforoverskud, at der ikke er risiko for væsentlig fosforpåvirkning af overfladevandet og derfor ikke vil kunne være ophav til negative påvirkninger af de internationale naturbeskyttelsesområder, som arealerne ligger i oplandet til. Ligeledes vurderer Hedensted Kommune at, de tidligere beskrevne bræmmer vil beskytte vandmiljøet tilstrækkeligt mod overfladeafstrømning.

Samtidig vurderes at Randers Fjord med Habitatområde nr. 14 og Ringkøbing Fjord med Habitatområde nr. 62 ikke vil blive påvirket af projektet, idet alle arealer ligger i område med reduktionspotentiale over 75 %. Områdets høje reduktionspotentiale medfører en tilstrækkelig reduktion af kvælstof fra arealerne til at de vandområder, som arealerne ligger i oplandet til, og som er internationale naturbeskyttelsesområder, ikke vil blive belastet med kvælstof.

Det er Hedensted Kommunes vurdering, at de lovbestemte krav til fosfor og kvælstof til overfaldevand er overholdt. Der er stillet vilkår om bræmmer langs vandløb, hvor det er vurderet, at der er behov for sådanne. Dermed vurderes, at der ikke som følge af udvidelsen, er risiko for en væsentlig påvirkning af overfladevandet med kvælstof og fosfor i Internationale Naturbeskyttelsesområder.

Vedrørende udbringningsarealer, der ligger i oplandet til Rørbæk sø, så det oplyst, at disse også indgik i udbringningsarealet før udvidelsen. Der er derfor tale om en uændret belastning af oplandet. På baggrund af ovennævnte uddrag fra udkast til vandplan for området vurderes det at, der ikke er behov for at stille krav om yderligere reduktion af udvaskningen i oplandet til Rørbæk Sø.

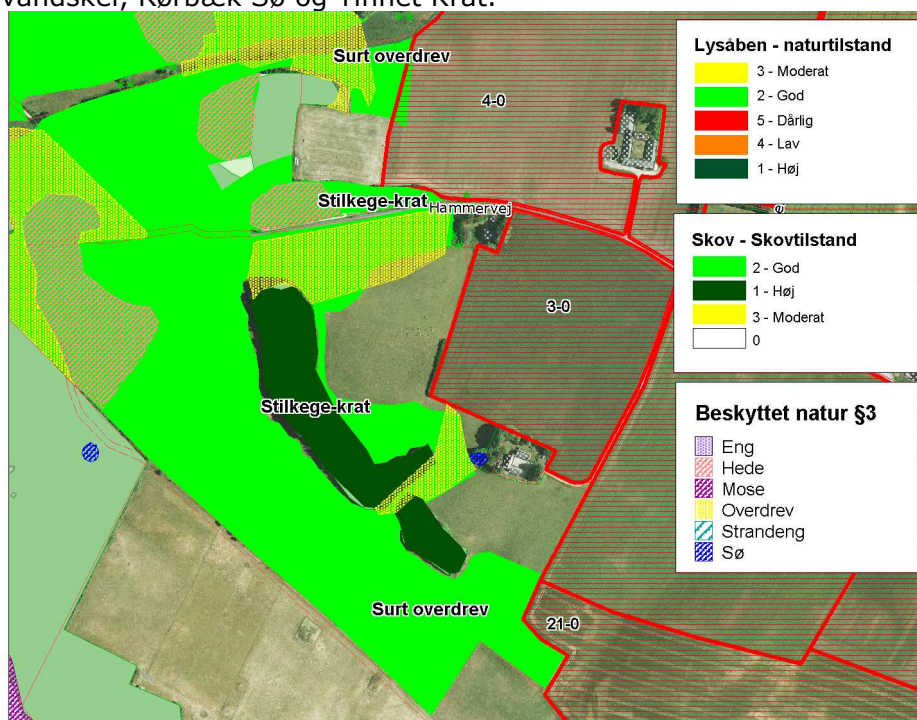
4.3.4 Hensyn til natur

I forbindelse med ansøgningen er der vurderet på marker, der ligger i tilknytning til naturområder, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 og natur, der indgår i det internationalt beskyttede område, Habitatområdet nr. 65.

En stor del af arealerne ligger indenfor det internationale naturbeskyttelsesområde Habitatområde nr. 65 "Store Vandskel, Rørbæk Sø og Tinnets krat".
Udpegningsgrundlag for Habitatområdet er: (*: 'prioriteret naturtype')

1096 Bæklampret (Lampetra planeri)
1166 Stor vandsalamander (Triturus cristatus cristatus)
1318 Damflagermus (Myotis dasycneme)
1355 Odder (Lutra lutra)
3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden
3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
3160 Brunvandede søer og vandhuller
3260 Vandløb med vandplanter
4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyng
4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)
5130 Enekrat på heder, overdrev eller skrænter
6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
7140 Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand
7220 * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
7230 Riggær
9110 Bøgeskove på morbund uden kristtorn
9130 Bøgeskove på muldbund
9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund
91D0 * Skovbevoksede tørvemoser
91E0 * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Markerne 1-0, 3-0, 4-0 og 21-0 grænser i større eller mindre grad til områder, der er registrerede som udpegningsgrundlag for Habitatområdet Store Vandskel, Rørbæk Sø og Tinnet Krat.

Figur 4. Udbringningsarealer, der grænser til områder, der indgår i habitatområdet "Store Vandskel, Rørbæk Sø og Tinnet Krat"s udpegningsgrundlag.

Vest for mark 4-0 langs et stykke af marken, er der registreret "Artsrige overdrev" (type 6230), der indgår i udpegningsgrundlag, mens der er ca. 30 meter fra marken til § 3-overdrev. På den del af marken, der grænser til det artsrige overdrev (udpegningsgrundlag), er der registreret skrånende areal med hældning over 12 grader. Overdrev er sårbare overfor påvirkning med næringsstoffer og hvis dette område, der potentielt kan blive et artsrigt overdrev, reelt skal udvikle sig til et sådant, vurderes det, at der er behov for en bræmme. Der vurderes at være behov for en 20 meter bræmme for at sikre en positiv udvikling af udpegningsgrundlaget. Denne bræmme ligger i forlængelse af den bræmme, der ligger for at beskytte vandløbet lige nord for dette sted. Se figur 2.

Syd for mark 4-0 er et registreret "stilkegeskove og -krat på mager sur bund" (type 9190), ligeledes en del af udpegningsgrundlaget. På den del af marken, der grænser til skovområdet, er der registreret hældninger over 12 grader. Stilkege-naturtypen er sårbare overfor næringsstoffer og det vurderes, at der er behov for en 20 meter bræmme på den strækning, hvor marken ligger langs med det nævnte område/udpegningsgrundlag. Også syd for mark 4-0 er et overdrev, som både er § 3-beskyttet og udpegningsgrundlag. Mellem marken og dette naturområde ligger Hammervej og fungerer således som en bræmme.

Syd for mark 3-0 ligger ligeledes et overdrev, der både er § 3 beskyttet og registreret som udpegningsgrundlag (artsrige overdrev, type 6230). Mark 3-0 er ikke skrånende eller har ikke registreringer af erosionstruede områder og det vurderes, at der ikke er behov for etablering af bræmmer til beskyttelse af overdrevet.

Mark 21-0 grænser også til et område, der indgår i udpegningsgrundlaget for habitatområdet med registrering "artsrige overdrev", men som ikke er § 3-beskyttet overdrev. Det hjørne af marken, der grænser til området skrånere 6-12 grader og rummer erosionstruede arealer. Det er ved besigtigelse vurderet, at der ikke sker en påvirkning fra mark til naboarealet, der indgår i udpegningsgrundlaget, hvorfor det vurderes at der ikke er behov for at stille krav om bræmmer.

Mark 8-0 grænser til et område, der indgår i udpegningsgrundlaget for habitatområdet, som "Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund". Området er ikke samtidig registreret som § 3-natur. Området er registreret med en hældning over 12 grader, dvs. stærkt skrånende. I marken er der ikke registreret skrånende eller erosionstruede områder, og det er ligeledes ved besigtigelse vurderet, at der ikke er væsentlig risiko for afstrømning til området.

Vedr. Bilag IV-arter

Mellem mark 22-0 og aftalearealet 102-0 ligger 2 vandhuller, der er beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven og som ligger helt eller delvist inde i Habitatområdet (Store Vandskel, Rørbæk sø og Tinnets Krat). Der er registreret løgfrø i den nordligste af søerne. Pga. den korte afstand mellem søerne vurderes det sandsynligt, at løgfrø også findes i søen længere mod sydøst.

Løgfrøen er beskyttet ifølge EF-habitatdirektivet, dvs. at den og dens levesteder ikke må beskadiges eller ødelægges. Løgfrøen er tilpasset til at grave i jorden og tilbringer det meste af dagtimerne gravet ned i jorden. Løgfrøerne kommer til vandhullerne for at yngle fra sidst i marts til lidt ind i maj, dvs. en periode, hvor der er aktivitet i forbindelse med driften af landbrugsjorden.

Det vurderes, at der skal lægges en 10 m dyrkningsfri bræmme omkring søerne, for at sikre at søerne og disses umiddelbare omgivelser mod beskadigelse pga. jordbearbejdning, gødskning og sprøjtning. Se figur 3 for bræmmernes placering. En del af den viste bræmme er på et gylleaftaleareal og medfører, at der stilles krav om arealgodkendelse efter § 16.

Udbringning generelt

Langt hovedparten af de ejede og forpagtede arealer samt en stor del af aftalearealerne ligger indenfor 1000 meter fra et naturområde beskyttet efter § 7 i husdyrloven, dvs. indenfor de såkaldte bufferzone II. På arealer beliggende indenfor bufferzone II skal flydende husdyrgødning nedfældes på ubevoksede arealer og græsmarker²⁴. Fra den 1. januar 2011 udvides kravet til også at omfatte arealer uden for bufferzonerne. Bufferzone II er vist på oversigt over arealerne i Bilag 3.

Diger

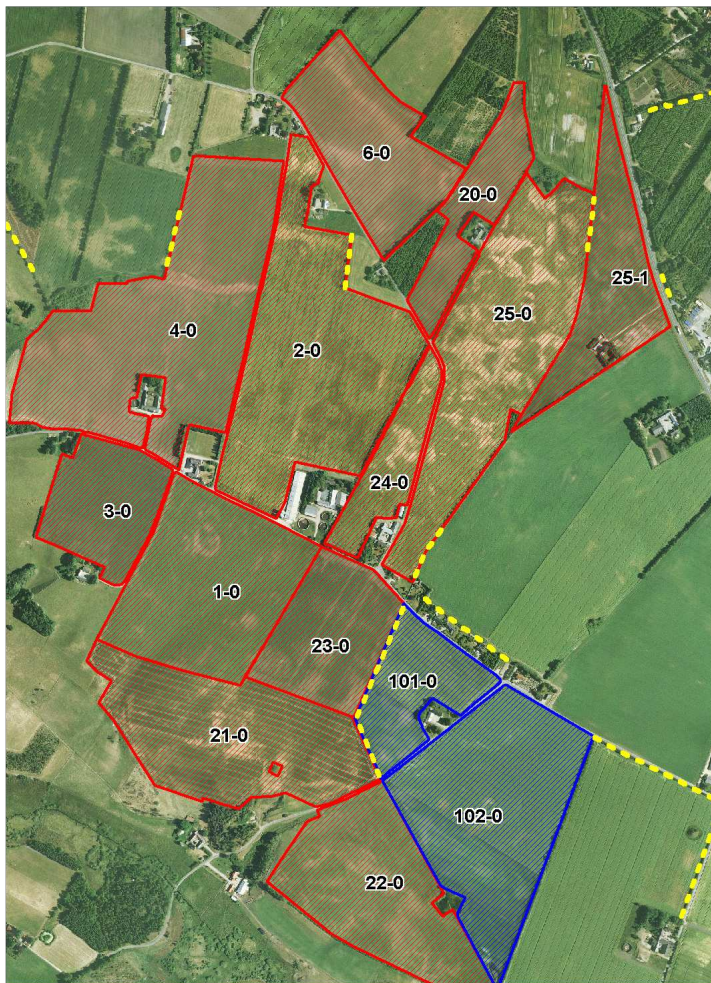
Diger er beskyttede ifølge Museumsloven²⁵. Der er registreret beskyttede diger i tilknytning til de ejede/forpagtede arealer.

Diget mellem mark 21-0 og aftaleareal 101-0 er et såkaldt ejerlavsdige. Disse ejerlavsgrenser kan stamme helt tilbage fra jernalderen. De øvrige diger, der er registreret i tilknytning til de ejede og forpagtede arealer er såkaldte udskiftningsdiger (samme ejerlav og sogn) og er godt 200 år gamle. (se figur 5).

²⁴ Jf. Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 24 stk. 3 og § 38 stk. 5

²⁵ Bekendtgørelse af museumsloven nr. 1505 af 14. december 2006

Hvor der dyrkes tæt på diger, skal bruger være opmærksom på, at der ikke må pløjes i digefoden, at diget ved markdriften ikke må bliver tilført gødning eller bliver påvirket af sprøjtemidler (direkte eller ved vinddrift), jf. museumsloven.

Figur 5. Registrerede diger er vist med gul stiptet linje.

Vurdering

Udbringning af husdyrgødning kan bidrage til ammoniakpåvirkning af den nærmeste omgivende natur. Ammoniakpåvirkningen fra et udbringningsareal er et meget lokalt fænomen og i normale tilfælde, er der påvirkninger på over 1 kg N/ha i op til ca. 20-30 meters afstand fra markkanten²⁶.

Det er Hedensted Kommunes vurdering, at der med de stillede krav til bræmmer, ikke er væsentlig risiko for ændret påvirkning af naturområder, som følge af udbringning af husdyrgødning fra den ansøgte produktion. Det vurderes desuden, at de nævnte bræmmer vil sikre, at der vil kunne opnås en gunstig tilstand på de arealer, der udgør udpegningsgrundlag for det internationale naturbeskyttelsesområde, Habitatområde nr. 65, samt at bilag IV-arter, samt disses raste- og ynglesteder er bedst muligt sikrede.

4.3.5 Aftalearealer

I ansøgningen om miljøgodkendelse indgår ca. 95,9 ha gylleaftaleareal.

²⁶ Notat fra Miljøstyrelsen "Bilag til notat om Miljøklagenævnets praksis i sager om miljøgodkendelser af husdyrbrug af 6. juli 2009"

- Markerne 101-0 og 102-0, i alt 20,1 ha ejes og drives af Preben Bjerre, Myllerupvej 2, 7160 Tørring, CVR nr. 12019777
- Markerne 301-0, 302-0, 303-0 og 304-0, i alt 19,7 ha ejes og drives af Niels G. Laursen, Tinnetvej 62, 7173 Vonge. CVR. nr. 11468446
- Markerne 403-0, 404-0, 405-0, og 406-0 i alt 9,6 ha ejes og drives af Henrik Larsen, Nortvigvej 9, 8766 Nr. Snede. CVR nr. 18095343
- Markerne 601-0, 602-0, 603-0, 604-0, 605-0, 606-0 og 607-0 i alt 46,5 ha ejes og drives af H.K. Kristiansen, Brædstrupvej 13, 7160 Tørring. CVR nr. 10178878

Aftalearealerne vurderes, for at afgøre hvorvidt de kan drives uden at påvirke miljøet væsentligt, dvs. uden vilkår, eller om der vurderes at være risiko for væsentlig påvirkning af miljøet, hvorved der vil udløses krav om godkendelse efter § 16 i husdyrloven.

Grundvand

Aftalearealerne 403-0, 404-0, 405-0, og 406-0, i alt 9,6 ligger i drikkevandsområde "OSD Hedensted-Tørring". Ved Brædstrupvej 13, ligger en drikkevandsboring syd for ejendommen og en markvandingsboring i skellet mellem mark 602-0 og 605-0.

Der er ikke registreret indvindingsopland. Der er ligeledes ikke registreret nitratsårbare områder, hvorfor det vurderes, at de generelle regler vil være tilstrækkelige til at beskytte grundvandet.

Overfladevand

Alle aftalearealer ligger i oplandet til Natura2000 områder, tilsvarende de ejede og forpagtede arealer. Der er ingen udpegninger af nitratklasser på aftalearealerne. For kvælstof gælder samme vurdering som for de ejede og forpagtede arealer, nemlig at pga. det høje reduktionspotentiale i området, vurderes der ikke at ville ske en påvirkning med kvælstof af Natura 2000 vandoplandene.

Som for de ejede og forpagtede arealer er der tale om oplande til Natura 2000 områder, der er overbelastet med fosfor. Derfor er der behov for at afklare hvorvidt der er aftalearealer, der overlapper med fosforklasser.

Aftalearealer (mark 601-0 og 604-0) til Brædstrupvej 13, grænser ned til et lavbundsareal mellem marken og vandløbet, Åle Bæk. Udbringningsarealet overlapper dog ikke med lavbundsarealet, som således også kommer til at fungere som en bræmme mellem marken og vandløbet. Der vurderes derfor ikke at være behov for vilkår til driften af disse arealer.

Mark 405-0 har et lille overlap med et registreret lavbundsareal, det vurderes dog ikke at udgøre et problem, da det registrerede lavbundsareal ikke ligger vandløbsnært.

Vandløb

Mark 406-0 grænser ned til et vandløb. Arealet er besigtiget og det er vurderet, at der ikke er risiko for materialetransport forbundet med markdriften, hvormed at de generelle regler om 2 m bræmmer langs vandløb er tilstrækkelige til at beskytte vandløbene mod overfladeafstrømning.

Natur

Mark 102-0 tilhørende Mylleupvej 2, udløser krav om § 16-godkendelse, da arealet grænser ned til en sø, hvor der er registreret en bestand af bilag IV-arten løgfrø (se også fig 3). Søen ligger i habitatområdet. Det er ved besigti-

gelse vurderet, at en bræmme vil sikre søen og den umiddelbare omgivelser mod beskadigelse.

Aftalearealer i Vejle Kommune

Aftalearealerne 301-0, 302-0, 303-0 og 304-0, i alt 27,71 ha er beliggende i Vejle Kommune og er derfor vurderet af Vejle Kommune:

Markerne 301-0, 302-0, 303-0, 304-0 ligger i oplandet til Hammer Møllesø, Bredvad Sø, slutrecipient er Randers fjord. Markerne ligger i et område hvor Vejle Kommune har fokus på fosfor, ca. 1/3 af arealerne er erosions truede med en hældning mellem 6 – 12 grader, og der er moderat risiko for tab af fosfor.

Samtlige arealer er beliggende i et Natura 2000 område: Store Vandskel, Rørbæk Sø og Tinnets krat. I den forbindelse skal det oplyses hvilken form for gødning markerne tidligere har fået tilført, samt mængde, samt hvilken form for gødning, samt mængdes der anvendes fremover.

Vejle Kommune vurderer ud fra ovenstående, at der skal udarbejdes § 16 arealgodkendelse på arealerne, da der højst sandsynligt vil blive stillet vilkår på arealerne med hensyn til fosfor og kvælstof.

Vurdering

Det vurderes ud fra ovenstående, at følgende aftalearealer udløser krav om § 16-godkendelse:

- Aftalearealer ejet/drevet af Preben Bjerre, Mylleupvej 2, udløser krav om § 16-godkendelse, da mark 102-0 i Hedensted Kommune grænser ned til en sø, hvor der er registreret en bestand af bilag IV-arten løgfrø.
- Vejle Kommune har meddelt, at aftalearealerne der ligger i Vejle Kommune alle er beliggende i habitatområdet og at der stilles krav om § 16. Dvs. arealer til Tinnetsvej 62, 7173 Vonge.

Samlet set betyder ovenstående, at denne miljøgodkendelse omfatter en vurdering af markerne 601-0, 602-0, 603-0, 604-0, 605-0, 606-0 og 607-0 samt markerne 403-0, 404-0, 405-0, og 406-0, alt i alt ca. 56 ha. De øvrige aftalearealer, Markerne 101-0 og 102 i Hedensted Kommune og markerne 301-0, 302-0, 303-0 og 304-0 i Vejle Kommune vurderes og godkendes i § 16-godkendelser.

4.4 Egenkontrol

Ansøger har oplyst, at der føres følgende egenkontrol:

- Der føres lovpligtig logbog for flydelag i gyllebeholder.
- Der bliver årligt udarbejdet gødnings- og sædskifteplaner/regnskaber.
- Der føres løbende registrering i produktionen af foderforbruget og produktionsniveau gennem E-kontrol.
- Der sker løbende vedligeholdelse af produktionsudstyr efter behov.
- Der føres kontrol med elforbrug via elektronisk aflæsning hver måned.
- Dokumentation for antal dyr flyttet til og fra ejendommen (CHR), antal dyr bortskaffet til destruktions (DAKA-liste), samt antal og vægt af dyr sendt til slagteri (slagteriafregning).

I løbet af dagen holdes anlægget under opsyn, og hver dag tages en inspektionsrunde på ejendommen for at tjekke, om anlæggene kører, som de skal. Herudover er der en række andre faste procedurer, som det dog ikke ønskes, at der skal føres journaler over: Der vaskes stalde inklusiv udsugningen efter hvert hold i sektionerne; ved overpumpning af gylle fra forbeholder til gyllebeholder tjekkes først, om der er plads og evt. spild ved fodersiloer samles op og bortskaffes.

Kommunen stiller desuden vilkår om:

- Dokumentation for foderets indhold af råprotein og fosfor
- Opgørelse af el- og vandforbrug
- Opdateret beredskabsplan
- Dokumentation i form af f.eks. kvitteringer for eks. indkøbte grise, slagterafregninger, gødningsregnskaber og sædskifteplaner bliver opbevaret i 5 år og kan forevises kommunen på forlangende.

Oplysninger om affaldsbortskaffelsen reguleres efter reglerne i Hedensted Kommunes Erhvervsaffaldsregulativ og Regulativ for farligt affald.

Der er stillet vilkår om, at virksomheden for egen regning skal kunne eftervise, at de stillede støjkrav er overholdt, såfremt Kommunen skønner, at eventuelle klager vedrørende støj fra virksomheden er velbegrundede.

Vurdering

Der er i forbindelse med godkendelsen stillet vilkår om opsætning af vandur til opgørelse af vandforbrug fra egen vandboring. Der er ligeledes stillet vilkår om opgørelse af energiforbrug. Herigennem opfordres til, at der i den daglige drift forsøges reduceret i disse forhold.

Hedensted Kommune vurderer, at de beskrevne procedurer for egenkontrol er tilstrækkelige, samt at muligheden for at miljømyndigheden kan kontrollere er fyldestgørende.

4.5 Renere teknologi/Bedste tilgængelige teknik (BAT)

I forbindelse med godkendelse af et husdyrbrug skal der redegøres for anvendelse af "bedste tilgængelige teknik" (BAT), dvs. tekniske løsninger eller procedurer til reduktion af husdyrbrugets miljøpåvirkning. Kommunen skal ved vurdering af en ansøgning om godkendelse af et husdyrbrug efter Husdyrlovens § 12 sikre sig, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), jævnfør Husdyrlovens § 19 og § 23, og sikre sig, at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, jævnfør Husdyrlovens § 19.

Ansøger skal redegøre for følgende punkter:

- management
- foder,
- staldindretning,
- vand- og energiforbrug,
- opbevaring og udbringning af husdyrgødning

Efter hvert af de nævnte afsnit, fremgår Hedensted Kommunes vurdering i forhold til Kommunens BAT-niveau, der tager udgangspunkt i EU's BREF-referencedokument, der vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion²⁷. Kommunens niveau for BAT tager udgangspunkt i den enkelte bedrift og er således en individuel vurdering i hver enkelt sag.

Ansøgers redegørelse for BAT, som angivet i ansøgningsmateriale, ses nedenfor.

---

²⁷ punkt 6.6 i Bilag 1 i IPPC-direktiv 96/61/EF om *Anlæg til intensiv fjerkræ- eller svineproduktion med mere end a) 40.000 pladser for fjerkræ, b) 2.000 pladser for slagtesvin (over 30 kg) eller c) 750 pladser for søer*

4.5.1 Management

Medarbejderne

Der er ikke ansat medarbejdere på ejendommen. Ansøger Torben og Børge er dog begge uddannet landmænd, og de søger for at holde sig opdateret i udviklingen indenfor markbrug og svinehold. Begge deltager i ERFA-gruppe for markdrift og svinehold, samt at de deltager i fagligt relevante kurser og messer for at opdatere og udvide deres viden.

Beredskabsplan

Der vil, efter godkendelsen er givet, blive udarbejdet en beredskabsplan for ejendommen, hvori telefonnumrene til kontaktpersoner og offentlige kontaktinstanser i forbindelse med eventuelle uheld er skrevet op. Beredskabsplanen vil ligge tilgængelig på ejendommen.

Dagligt tilsyn

Bedriften og produktionen har en størrelse, der gør det nemt og overskueligt for Torben og Børge at tilse dyr og produktionsanlægget hver dag. Der udføres småreparationer, når det er nødvendigt, og såfremt der er behov for det, bliver der tilkaldt service. Alle synlige vandrør, anboringsbøjler m.v. bliver løbende kontrolleret og eventuelt opspændt eller helt udskiftet, hvis de lækker vand. Ovenstående sker for at sikre en god og stabil drikkevandstilførsel, undgå eventuelle lækager og vandspild, samt opretholde produktionsniveauet. I forbindelse med det daglige vedligehold på ejendommen bliver vinduer, de udvendige døre, dørene mellem sektion- og staldafsnit, og andre mulige kuldebroer kontrolleret for at undgå træk og unødvendig energiforbrug. Der er indrettet med diffus ventilation i alle sektioner, hvorfor det er i ansøgers egen interesse, at eventuelle kuldebroer mellem sektionerne bliver minimeret ved brug af f.eks. tjek og eventuelle løbende udskiftninger af gummilister. Udsugningen bliver rengjort med højtryksrensere i forbindelse med hver vask af sektionerne, men der vil ikke blive ført en egentlig logbog over proceduren.

Gylleudslusning

Der er etableret træk- og slipsystem/vakuum i alle sektioner, og der bliver sluset gylle ud efter behov eller svarende til ca. hver 3-4 uge. Der er derfor ikke tale om egentlig hyppig udslusning, men normal praksis for udslusningshyppighed.

Opsyn med ressourceforbrug

Energiforbruget bliver fjernaflæst hver måned, og ansøger får hver måned tilsendt en opgørelse over det aflæste forbrug, som bliver kontrolleret for, om der er sket et eventuelt øget forbrug. Opgørelsen fra fjernaflæsningen fungerer som journal over energiforbruget, og da der er tale om simkort- aflæsninger, er der også mulighed for at kontrollere forbruget på internettet.

Vandforbruget bliver ikke aflæst, idet der ikke er opsat vandmålere. Markvanding har dog opsat timer, hvorfor dette kontrolleres og aflæses årligt til indberetning til kommunen. Drikkevandsboringens vandkvalitet bliver kontrolleret ca. hvert 5 år.

Hvert år vil der blive udarbejdet der mark- og gødningsplaner for hele bedriften. Der vil ikke ført en egentlig journal over eventuelle afvigelser fra mark- og gødningsplanen, idet ansøger selv indberetter en eventuel ændring til plantekonsulenten, der så foretager ændringen i mark- og gødningsplanen og sender en revideret kopi af planen til landmanden. Der udføres E-kontrol over produktionen med fokus på at optimere i forhold til foderforbruget og produktionsniveauet.

Samlet BAT indenfor management

Det vurderes, at ansøger anvender bedst tilgængelig teknik indenfor management (jf. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker vedr. intensiv fjerkræ- og svineproduktion) på følgende punkter:

- Der er ingen medarbejdere, men ansøger Torben og Børge sørger selv for at holde sig ajourført med udviklingen indenfor svinehold og markdrift.
- Der vil blive udarbejdet en beredskabsplan for ejendommen, efter godkendelsen er givet. Denne vil blive sendt til kommunen.
- Energiforbruget fjernaflæses hver måned, og der modtages en kopi hver måned af aflæsningerne.
- Der foretages daglige tilsyn og løbende service og vedligehold på anlæggene,
- Der bliver årligt udarbejdet mark- og gødningsplaner, der sikrer, at mængden af tilført gødning tilpasses afgrødernes aktuelle behov,
- Der er fokus på at optimere foderforbrug og produktionen ved hjælp af E-kontrol,
- Udsugningen bliver rengjort i forbindelse med vask, men der vil ikke blive ført journal over rengøringen.

Manglende BAT indenfor management jf. BREF-referencedokumentet

Der foretages ikke jævnlig vandaflæsning af vandforbruget, da der ikke er opsat måler. Der føres derfor heller ikke en egentlig journal over vandforbruget. Der er derfor ikke mulighed for i god tid at opdage ændringer i forbruget, f.eks. i forbindelse med lækager, ændringer i dyreholdet m.m. Markvandingen har dog timer opsat, og forbrug rapporteret til kommunen.

Der bliver ikke ført egentlige journaler over eventuelle afvigelser fra mark- og gødningsplanen i lommebog, men ansøger indberetter eventuelle afvigelser direkte til plantekonsulenten, der så står for at foretage ændringen i mark- og gødningsplanerne. Der er derfor ikke et egentligt behov for en journal over eventuelle afvigelser, da disse indarbejdes direkte i mark- og gødningsplanerne.

Det eksisterende staldanlæg består af én stald, der er opført af to omgange, henholdsvis i 2003 og 2005. Det eksisterende staldanlæg, inventar, ventilationssystem m.v. er derfor ikke ældre end fra 2003 og 2005, hvor stalden er opført, og da der sker løbende vedligeholdelse og reparation af anlægget, vil der ikke blive udarbejdet en egentlig reparations- og vedligeholdelsesplan for anlægget.

Vurdering – management

Hedensted Kommune vurderer, at de beskrevne tiltag i forhold til daglige eftersyn og service, mark- og gødningsplaner, E-kontrol samt rengøring af ventilationen, lever op til niveauet for BAT, som det er fastsat i BREF-referencedokumentet.

Kommunen vurderer desuden, at udarbejdelse af beredskabsplan vil minimere risikoen for uheld samt minimere skader, hvis der alligevel sker uheld. Der stilles vilkår om, at beredskabsplanen til enhver tid skal være ajourført og direkte tilgængelig på ejendommen (se også afsnit 4.2.2 om driftsforstyrrelser og uheld).

Kommunen vurderer, at der behov for kendskab til vandforbruget, for at kunne følge op på eventuelle lækager, eller andre ændringer. Der stilles derfor vilkår om, at der skal opsættes vandur på boringen, samt at vandforbruget skal registreres.

Hedensted Kommune vurderer på baggrund af ansøgers oplysninger omkring BAT på management, den gældende lovgivning på området, samt med de stillede vilkår, at Kommunens niveau for BAT på management er overholdt.

4.5.2 Staldindretning

Gulvtype

Hele stalden (bygning nr. 8) er indrettet med drænet gulv + spalter. Lugtemissionen fra drænet gulv + spalter ligger på 450 OUE/s mod delvis spaltegulv med fast gulvs lugtemission på 300 OUE/s. Drænet gulv har et ammoniaktab på 14 %, hvilket er mindre end fuldspaltegulvene, der har et ammoniaktab på 16 %. Dog er der ikke tale om en bedste tilgængelig gulvtype ud fra danske standarder, selvom fuldspaltegulv med vakuumsystem til gylleudslusning ifølge BREF-referencedokumentet faktisk er sat som BAT ud fra europæisk standard.

Gulvtypen er trods overstående ikke planlagt til at blive ændret til bedst tilgængelige gulvtype, idet stalden er ret ny og derfor endnu ikke er nedslidt. Det vil derfor ikke være proportionalt at ændre gulvtypen til delvis spaltegulv. Derudover har ansøger præference for de drænede gulve med spalter, der jf. ansøgers erfaringer giver et mindre svineri i stalden og færre arbejds gange.

Ansøger har derfor foretaget ammoniakreducerende tiltag i form af foderkorrektioner, hvorfor ammoniakfordampningen reduceres 'ved kilden' i form af reduceret indhold af råprotein og et sænket foderforbrug pr. kg tilvækst.

Alternativer til staldindretning

Biologisk/kemisk luftrensning

Biologiske filtre

De biologiske luftrensningsystemer viser, at det er muligt at fjerne en vis procentdel af lugten fra svineproduktionen ved at føre afgangsluften over en række biologiske filtre. Dansk Svineproduktion har i flere undersøgelser dokumenteret, at luft, der ledes igennem Skov A/S' biologiske luftrensere FarmAirClean Bio, bliver lugtreduceret med ca. 30 % om sommeren, men der er stadig visse problemer med, at de to cellulosepads tilstopper med skidt og støv og giver driftsproblemer. Firmaet afprøver derfor nye vaskeroboter, der skal afhjælpe tilstopningsproblemerne og reducere tidsforbruget til vedligeholdelse. Samtidig foregår der på nuværende tidspunkt afprøvninger med FarmAirClean Bio, om der ved indsættelse af et filterelement med træflis kan dokumenteres en større lugtreduktion. BIO-REX Hartmann er et modulopbygget horisontalt fladefilter, der har en dokumenteret effekt på både lugt (gennemsnitlig 77 %) og ammoniak, men i kontrast til de fine resultater, har filteret meget høje driftsomkostninger på ca. 23 kr. pr. produceret gris til vand- og energiforbrug, og eksklusiv udgifterne til service, vedligeholdelse, løbende udskiftning af filtermaterialer, rengøring m.v. Dertil kommer, at filteret er pladskrævende og kan forårsage problemer med skadedyr.

De biologiske luftrensere er indtil videre stadig både drifts- og vedligeholdelsesmæssigt omkostningstunge med hensyn til vand- og elforbrug, vedligeholdelse og jævnlige tilsyn.

Ansøger har – idet der er tale om en eksisterende stald, hvor der ikke er problemer med at overholde lugtgenekriterierne – vurderet, at det både vil være uproportionalt dyrt og på baggrund af ovenstående også for tidskrævende at etablere biologisk luftrensning i den eksisterende stald. Derudover har han ingen ansatte, og han vurderer derfor også, at et luftrensningsanlæg vil betyde et yderligere arbejdspress i forhold til selv at skulle passe hele bedriften.

Kemiske filtre

I skrivende stund er både den danske forhandler Farmtech A/S og den hollandske forhandler af Bovema S-air (medio november 2008), samt Scan Airclean A/S (15. december 2008) erklæret konkurs. Der er på nuværende tidspunkt ikke forlydender om, hvem der eventuelt overtager Farmtech A/S' aktiviteter, men Scan Airclean A/S' aktiviteter i forhold til service- og vedligeholdelsesaftaler p.t. blevet overtaget af MHJ AgroTeknik A/S. Det er dog stadig lidt uklart, om MHJ AgroTeknik A/S har overtaget alle Scan Airclean A/S' aktiviteter eller kun service- og vedligeholdelsesaftaler, og p.t. betyder det, at kemiske luftrensingsanlæg overvejende skal købes fra udlandet.

På baggrund af ovenstående – samt at ammoniakfordampningen hellere søges reduceret 'ved kilden' i form af foderkorrektioner – fravælger ansøger kemisk luftrensning. Dertil kommer, at andre udbydere byder sig til ved afprøvningsne og på markedet. Både Veng System A/S og Skiold A/S er ved at udvikle biologiske luftrensere, der er under afprøvning nu. Også andre teknikker er under afprøvning netop nu, herunder f.eks. Infarm A/S' SmellFIGHTER, der kombinerer lugtreduktionen fra ozon- og polymerbehandling af gylle med ammoniakreduktion ved forsurening af gylle med svovlsyre.

Gylleforsuring

Gylleforsuring er fravalgt, idet syretilsætningen tidligere har været diskutabel i forhold til holdbarheden af betonen i eksisterende gyllekummer og gyllebeholder. Ifølge FarmTest nr. 41 af 2007 skyldes problemet ofte utilstrækkelig omrøring af gyllen, hvorfor syren samlede sig på bunden og tærede betonen. Dette er også påpeget i det nyligt reviderede BAT byggeblad Svovlsyrebehandling af gylle i slagtesvinestalde (23.03.2009), som indtil 1. maj 2009.

På baggrund af ovenstående, samt at det ikke er belyst, om betonen i den eksisterende stald er af en sådan sammensætning, at syretilsætningen ikke vil få betydning for betonens holdbarhed, jf. Landbrugets Byggeblad nr. 102.17.19, er det fravalgt at etablere gylleforsuring i den eksisterende stald. Derudover er det også fravalgt at etablere gylleforsuring, idet ansøger gerne vil undgå at skulle håndtere syren til forsureningen, hvilket vil være påkrævet ved at etablere et forsøringsanlæg eller tilsætte syre til lagrene.

Kommunens vurdering vedr. staldindretning

Kravet om BAT gælder for eksisterende dele af anlægget, når der søges om godkendelse af en ændring eller udvidelse. For krav til eksisterende dele af anlægget skal der fastsættes en rimelig frist til at imødekomme BAT-krav, der fastsættes i en miljøgodkendelse foranlediget af en ændring eller udvidelse.

Det er Kommunens vurdering, at det er uproportionalt at kræve nye gulve og staldsystemer i stalde, hvor inventaret ikke er nedslidt. Den forventede "levetid" af denne type staldgulv er 15-20 år. Staldene er opført hhv 2003 og 2005. Dvs. at det forventes, at staldgulvene skal renoveres omkring 2018-2025. Nærværende miljøgodkendelse skal revurderes senest i 2018, dvs. før eller samtidig med at staldgulvene forventes at skulle renoveres. Dvs. at der i forbindelse med den næste revurdering, vil blive stillet krav til BAT i forbindelse med renowering af staldgulve, således at forureningsniveauet for lugt og ammoniak for disse stalde vil leve op til BAT-niveauet på pågældende renoweringstidspunkt. Hedensted Kommune vurderer derfor, at der ikke i denne miljøgodkendelse skal stilles vilkår om renoweringsplan.

I forhold til installering af teknologiske løsninger i staldene har ansøger argumenteret for, at det enten vil være usikker effekt, omkostningstungt på ekssi-

sterende stalde eller skadeligt for inventaret. Med baggrund i proportionalitetsprincippet vurderer Hedensted Kommune, at der ikke er belæg for at kræve teknologiske luftrensningsløsninger eller løsninger, der potentielt kan skade inventaret.

Opfyldelse af BAT niveau for staldindretningen

Hedensted Kommunes fastsatte BAT-emissionsniveauet for nybyggeri og stalde, hvori der sker ændringer, svarer til referencestaldsystemet. For slagtesvin på drænet gulv og spalter er referencestaldsystemet "Delvist spaltegulv (25-49 % fast gulv)".²⁸

Ansøger har via IT-ansøgningsystemet beregnet BAT-emissionsniveauet for udvidelse, dvs. ammoniakemissionen fra anlægget, hvis stalden fra 2005 sættes til referencestaldsystem, svarende til BAT-emissionsniveauet for udvidelsen.

BAT-emissionsniveauet for udvidelsen er beregnet til følgende:

	Samlet emission
Eksisterende ansøgning med tiltag	4219,6 kg N/år
BAT-emissionsniveau for udvidelsen, dvs. hvis gulve i udvidelsen i ansøgt drift var BAT	4600,9 kg N/år
BAT-emissionsniveau overopfyldt	381,3 kg N/år

BAT-emissionsniveauet for udvidelsen, dvs. den beregnede emission fra anlægget, hvis stalden fra 2005 var indrettet med delvist spaltegulv, overholdes. Der gennemføres foderoptimering på hele produktionen, hvormed den samlede ammoniakfordampning bliver 4219,6 kg N/år. Dvs. BAT-emissionskravet på udvidelsen og det generelle ammoniakreduktionskrav er overholdt ved hjælp af foderoptimering, som der stilles vilkår om.

Når www.husdyrgodkendelse.dk udregner det generelle ammoniakreduktionskrav, sker det på baggrund af, at det pågældende staldsystem i ansøgt drift holdes op imod referencestaldsystemet for den pågældende staldtype. Det betyder, at når ansøgningen overholder det generelle ammoniakreduktionskrav i den pågældende ansøgning, har ansøger allerede kompenseret for forskellen imellem det fastlagte BAT-emissionsniveau og det staldsystem, ansøger ønsker at etablere i forhold til ammoniakfordampningen. Derfor er BAT-niveauet for udvidelsen overholdt.

Opfyldelse af BAT niveau for hele stalden

Ansøger har ligeledes beregnet ammoniakemissionen fra hele staldanlægget, hvis alle stalde blev konverteret til referencestaldsystem, svarende til BAT-emissionsniveauet for hele anlægget.

	Samlet emission
BAT-emissionsniveau for hele anlægget i ansøgt drift	4167,5 kg N/år
Eksisterende ansøgning med tiltag	4219,6 kg N/år
BAT-emissionsniveau er ikke opfyldt	-52,1 kg N/år

I forhold til den ammoniakemission, beregnet i [husdyrgodkendelse.dk](http://www.husdyrgodkendelse.dk) i ansøgt drift, er BAT-emissionsniveauet for hele den ansøgte produktion ikke opfyldt.

²⁸ BAT-niveauet er fastsat til emissionsniveauet svarende til referencestaldsystemet i Bilag 3 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, BEK nr. 294 af 31/03/2009, hvori referencestaldsystemet i www.husdyrgodkendelse.dk er fastlagt.

Ansøger har redegjort for, at det vil være meget omkostningstungt at udskifte staldgulve, der er så nye som tilfældet er. Et overslag over omkostningerne, beror på erfaringer med disse ændringer, er anslået til minimum 2000,- kr./stiplads og en afskrivning over 15 år²⁹, dvs. omkostningerne vil ligge langt over 100 kr./kg. N og også over de 2 % af årlige omkostninger. Hedensted Kommunen vurderer, at det ikke vil være proportionalt at kræve staldsystemerne udskiftet i forbindelse med denne miljøgodkendelse eller inden næste revurdering. BAT-emissionsniveauet vil derfor vurderes igen i forbindelse næste revurdering.

4.5.3 Foderforbrug

Der blandes eget foder på ejendommen.

2008: 2,89 FE sv. pr. kg tilvækst, 155,6 g råprotein pr. FE, 3,94 g fosfor pr. FE

Der er foretaget følgende foderkorrektioner i forhold til ansøgt drift:

- 2,8 FE sv pr. kg tilvækst
- 155 g råprotein pr. FE
- Tilsætning af fytase

Reduceret FE pr. kg tilvækst

Ved at reducere foderforbruget pr. kilo tilvækst tilpasses dyrets tilgang til næringsstoffer i endnu højere grad til behovet, hvorved færre næringsstoffer udledes med gyllen.

Reduceret indhold af råprotein

Der er foretaget foderkorrektioner i ansøgt drift, hvor indholdet af råprotein er sænket til 155 gram råprotein pr. FE_{sl}.

Udledningen af kvælstof med urinen fra slagtesvin kan mindskes ved at reducere indholdet af protein i foderet, samtidig med at der tilsættes syntetiske aminosyrer til foderet. Tilsætningen af syntetiske aminosyrer er nødvendig for ikke at underforsyne med de essentielle aminosyrer og dermed forringe produktiviteten, hvis der fodres under de gældende normer for råprotein. Da dyret har en ringe optagelighed af råprotein, men samtidig ikke må underforsynges, muliggør de syntetiske aminosyrer, at proteinindholdet kan sænkes under norm, og at dyrets behov alligevel bliver dækket. Dette betyder, at ellers overskydende aminosyrer fra protein, der ikke ville være blevet omsat i dyret, ikke bliver udskilt som et overskud i urinen, hvilket normalt resulterer i tab af kvælstof. Udledningen af kvælstof med husdyrgødningen bliver derfor reduceret ved nedsat indhold af råprotein i foderet, og samtidig tilsætte syntetiske aminosyrer til foderet.

Tilsat fytase

Derudover er foderet tilsat fytase, hvilket reducerer fosforindholdet af dyr. Ved at tilsætte fytase til foderet opnås den effekt, at det naturligt forekommende fosfor i foderet, der er bundet som fytat, lettere bliver tilgængelig for dyret. Anvendelsen af fytase i foderet medfører en bedre fosforudnyttelse af foderet, hvorfor udledningen af fosfor til miljøet via gødningen og urea bliver mindsket.

Der foretages ikke fasefodring på bedriften. Fodersystemet er énstrenget og det vil derfor være omkostningstungt at gøre det muligt at fasefodre.

---

²⁹ Jf. LRØ (der er ikke regnet med renter og finansieringsomkostninger)

Vurdering – foder

Jf. ovenstående anvendes der i ansøgt drift foderoptimering i form af reduceret råprotein og højere fodereffektivitet, dvs. færre foderenheder pr produceret slagtesvin, samt anvendelse af fytase.

Reduceret indhold af råprotein pr. FE

Der er foretaget en reduktion i indholdet af råprotein pr. FE_{sv} i foderet i ansøgt drift i forhold til nudrift. Indholdet af råprotein i foderet er sænket til 155,0 gram råprotein pr. FE_{sl}, hvorfor det fremtidige indhold af råprotein i ansøgt drift vil ligge under BAT-niveauet for indhold af råprotein i foder (% i foder), som det er angivet i BREF-referencedokumentet. Desuden er der ansøgt med færre foderenheder pr. produceret slagtesvin: 2,80 FE pr. kg prod. svin, hvor normen fra 2007 er 2,87 FE pr. kg prod. svin.

Der er stillet vilkår til ovenstående i form af en korrektionsfaktor, som rummer mulighed for at ændre på både mængden af råprotein og antallet af foderenheder pr kg produceret slagtesvin. Korrektionsfaktoren må ikke være over 0,92. Ved fastsættelse af en foderkorrektionsfaktor er ansøger fritstillet med hensyn til at ændre på de nævnte variabler, så længe foderkorrektionsværdien ikke er overskredet. Se også afsnit 4.2.4.

Fosfor i foderet

Der er på ansøgningstidspunktet pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. Af en tidligere screeningsafgørelse fremgik at, der skulle være tilnærmelsesvis fosforbalance på arealerne. I nærværende ansøgning, var der indledningsvist ikke indtastet reduktion af fosfor i foderet, idet ingen af udbringningsarealerne er lerjorde, og da der dermed ikke er restriktioner i forhold til fosfor. Det var dog samtidig oplyst, at der anvendes fytase i foderet. Hedensted Kommune har, i lyset af ovenstående samt at fosforoverskuddet på markniveau indledningsvist var 4,8 kg P/ha, bedt om at der blev indtastet en reduktion i fosforindholdet i foderet. Der er efterfølgende indsendt en ansøgning, hvor fosforindholdet i foderet er reduceret til 4,2 kg P/FE.

Med 4,2 kg P/FE og den oplyste øgede fodereffektivitet, bliver fosforoverskud på 3,8 kg P/ha på markniveau med den fraførsel, som referencesædskiftet medfører (21,1 kg P/ha).

Et fosforindhold på 4,2 g P pr FE, sammen med øget fodereffektivitet på 2,8 FE/produceret svin, og det ansøgte vægtinterval, svarer til en type 2-korrektionsfaktor på 0,88.

Korrektionsfaktoren er beregnet på basis af de nævnte oplysningerne om g P pr. FE, antal FE pr. kg tilvækst, samt ind- og udgangsvægt. Korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved den type 2-formel, der var gældende i ansøgningssystemet, da ansøgningen blev sendt ind første gang, dvs. beregningsgrundlag 2008/2009:

$$((\text{FEsv pr. produceret svin} \times \text{g fosfor pr. FEsv} / 1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0055 \text{ kg P pr. kg tilvækst})) / 0,535.$$

Med det ansøgte bliver korrektionsfaktoren følgende:

$$((210 \text{ FEsv pr. produceret svin} \times 4,2 \text{ g fosfor pr. FEsv} / 1000) - ((75) \times 0,0055 \text{ kg P pr. kg tilvækst})) / 0,535 = \underline{0,88}$$

*2,8 FEsv pr. kg tilvækst x (105 kg - 30 kg)=210 FEsv pr. produceret svin

Ved at stille vilkår til fosfor, ved fastsættelse af en foderkorrektionsfaktor, er ansøger frit stillet med hensyn til at ændre på de nævnte variabler, så længe foderkorrektionsværdien ikke er overskredet.

Samlet set vurderer Hedensted Kommune, at husdyrbruget, med de anvendte tiltag i fht. foder, lever op til kommunens BAT-niveau.

4.5.4 Vandforbrug

Der er redegjort for vandforbrug i afsnit 4.2.10.

I forbindelse med vandforbrug anvendes der bedst tilgængelig teknik på følgende punkter:

- Drikkevandskopper i alle sektioner
- Iblødsætning før vask og vask med højtryksrensere.

Der mangler BAT i forhold til vandforbrug på følgende punkter ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker vedr. intensiv fjerkræ- og svineproduktion, da der ikke;

- udføres regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlæggene for at undgå spild,
- aflæses vandforbrug i produktionen,
- føres journal over vandforbruget for at opdage eventuelle variationer i vandforbruget over eller under normalen, f.eks. i form af lækage, ændret adfærd hos dyrene, eller produktionsmæssige forhold.

Vurdering – vandforbrug

Hedensted Kommune vurderer, at placering af drikkeventiler, overbrusningsanlæg og iblødsætning i forbindelse med rengøring, er BAT. Vandforbrug opgøres ikke. Hedensted Kommune vurderer, at der vil opnås større fokus på vandforbruget ved jævnlig registrering af dette, hvilket er i overensstemmelse med BAT. Herved kan eventuelle skjulte lækager kunne registreres. Der stilles derfor vilkår om vandur, samt registrering af vandforbruget.

Det vurderes, at ansøgningen med de oplyste tiltag samt vilkår til registrering af vandforbruget overholder Hedensted Kommunes niveau for BAT på vandforbrug.

4.5.5 Energiforbrug

Ansøger har oplyst følgende angående energibesparende foranstaltninger:

Ventilation

I forbindelse med det daglige vedligehold på ejendommen bliver vinduer, de udvendige døre, dørene mellem sektion- og staldafsnit, og andre mulige kuldebroer kontrolleret for at undgå træk og unødvendig energiforbrug. Da der er indrettet med diffus ventilation i alle sektioner, er det i ansøgers egen interesse, at eventuelle kuldebroer mellem sektionerne bliver minimeret ved brug af f.eks. tjek og eventuelle løbende udskiftninger af gummilister for at undgå øget strømforbrug.

Derudover vedligeholdes mineralulden i den vandrette loftflade løbende for at fordre bedst mulig luftgennemstrømning igennem tagfladen. Da diffus ventilation kan medføre problemer med at få et højt nok luftskifte igennem om sommeren, er der fokus på at vedligeholde og fjerne skidt og snavs, der kan medføre forringet luftgennemstrømning og derudover medføre øget energiforbrug.

Udsugningen bliver rengjort med højtryksrensere i forbindelse med hver vask af sektionerne, hvilket medfører, at strømforbruget ikke unødigt øges grundet

øget modstand fra skidt i ventilationen. Dette er i øvrigt BAT ifølge BREF-referencedokumentet. Der bliver ikke ført og ønskes heller ikke i ansøgt drift at føre en egentlig logbog over proceduren.

Ventilationsanlægget er styret af et temperaturreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget.

Belysning

Belysningen i stalden er zoneopdelt på sektion- og gangniveau, således at hver enkelte sektion kan tændes for sig, og gangbelysningen kan tændes for sig. Derudover er belysningen timerindstillet, så dyrevelfærdskravet er overholdt (8 timer i døgnet med mindst 40 LUX).

Der er ikke installeret lux- eller sensorstyring på belysningen i stalden, men udendørsbelysningen er installeret med sensorstyring. Der er ikke installeret lavenergipærer eller lavenergilystofrør.

Registrering

Energiforbruget bliver fjernaflæst hver måned, og ansøger får hver måned tilsendt en opgørelse over det aflæste forbrug, som bliver kontrolleret for, om der er sket et eventuelt øget forbrug. Opgørelsen fra fjernaflæsningen fungerer som journal over energiforbruget, og da der er tale om simkort-aflæsninger, er der også mulighed for at kontrollere forbruget på internettet.

Samlet BAT i forhold til energiforbrug

Det vurderes, at ansøger anvender bedst tilgængelig teknik på følgende punkter ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker vedr. intensiv fjerkræ- og svineproduktion:

- Der sker vask af udsugningen i forbindelse med almen vask og rengøring efter hvert hold, hvilket begrænser modstanden,
- Belysningen er zoneopdelt og timerindstillet, hvilket reducerer energiforbruget til et minimum svarende til, at dyrevelfærdskravet er overholdt,
- Der aflæses månedligt energiforbrug, og journal føres i form af fjernaflæsningsopgørelsen.
- Al ventilation er styret af et temperaturstyret styringssystem.

Ud fra BREF-referencedokumentet er det BAT at vaske med koldt vand og udelukkende anvende naturlig udtørring. Udtørring i kolde eller fugtige perioder ved brug af dieseldrevet varmekanon sker for at undgå dårlig trivsel, dårlig vækst og/eller diarré som følge af flytningen, eller at stierne kunne være for fugtige eller kolde. Derudover er ikke installeret lux- eller sensorstyring, samt lavenergipærer eller lav energilystofrør, men idet belysningen er zoneopdelt og i øvrigt timerindstillet, er energiforbruget til belysningen reduceret og afstemt efter behov og dyrevelfærdskrav.

Vurdering - energiforbrug

Hedensted Kommunes BAT niveau for energiforbrug er på baggrund af monitoring af energiforbruget samt ansøgers oplysninger om vask og vedligehold af ventilationssystemet, samt temperaturstyring af ventilationsanlægget, overholdt. Der er stillet vilkår om månedlig registrering af energiforbrug.

Hedensted Kommune gør opmærksom på, at opvarmning af vaskevand ikke er BAT og opfordrer til at denne praksis ændres. Desuden opfordres ansøger til at søge rådgivning hos en energikonsulent, som sandsynligvis kan anvise tiltag, der vil være både energi- og pengebesparende.

4.5.6 Opbevaring og udbringning af husdyrgødning

Bedste tilgængelige opbevaringsteknik

Ejendommens eksisterende gyllebeholdere er underlagt 10-årsbeholderkontrol og er under dagligt opsyn. Gyllebeholderne er med flydelag af snittet halm, og der føres logbog over flydelaget. Der foretages løbende eftersyn og vedligeholdelse af gyllebeholderen. Gyllebeholder 10 vil blive kontrolleret via 10-års beholderkontrollordningen i maj 2009.

For hver gyllebeholder er der tale om:

- en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt 1 gang om året)
- beholderens bund og vægge er tætte
- gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning.

Det eksisterende spjæld vil blive fjernet i forbindelse med 10-års beholderkontrol i maj-juli 2009.

Påfyldning

Gyllen bliver fra de eksisterende beholdere suget op i gyllevognen ved hjælp af en sugekran påmonteret på gyllevognen. Sugekranen minimerer risikoen for eventuelle uheld eller spild i forbindelse med påfyldningen af gyllevognen. Gyllebeholderen vil kun blive oprørt ved afhentning af gylle.

Alle ovenstående foranstaltninger er BAT ifølge referencedokument for bedste tilgængelige opbevaringsteknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion.

Udbringningsteknik

Husdyrgødningen bliver udbragt i henhold til godt landmandsskab og foregår i videst mulig omfang under hensynstagen til naboer, byområder, nærliggende naturområder m.m. Ovenstående er i overensstemmelse med generelle regler, hvilket i vid udstrækning er vurderet som bedst tilgængelig udspretnings-teknik ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion.

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding og planternes udbytte. Såfremt der opstår afvigelser fra mark- og gødningsplanen, kontaktes plante-konsulenten, og en revideret mark- og gødningsplan bliver udarbejdet og tilsendt ansøger.

Håndtering af gylle, herunder påfyldning af gyllevogn m.v., foregår altid under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne. Påfyldningen sker, som nævnt, ved, at gyllen suges op i gyllevognen af en på gyllevognen fastmonteret sugekran. Kranen kan kun aktiveres ved tilstedeværelse, og når vognen er fuld render overskydende gylle via kranen tilbage i Gylletanken, hvorfor risikoen for spild af gylle er minimeret.

Gyllen udbringes med en gylleudlægger med slæbeslanger eller ved nedfældning. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgener pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer over 12 grader.

Det vurderes at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Kommunen vurdering - opbevaring og udbringning af husdyrgødning

Hedensted Kommune vurderer, at Kommunens niveau for BAT på opbevaring udbringning af husdyrgødning er overholdt. Ansøger overholder gældende lovgivning for opbevaring af husdyrgødning i overensstemmelse med generelle regler, husdyrgødningsbekendtgørelsen³⁰. Gældende dansk lovgivning på dette område er dækkende for hovedparten af punkterne omkring opbevaring og udbringning af husdyrgødning i BREF-referencedokument.

4.5.7 Samlet vurdering BAT

På baggrund af ansøgers oplysninger om og redegørelse for valg og fravalg i forhold til management, staldindretning, foder, vand- og energiforbrug, opbevaring og udbringning af husdyrgødning, samt de stillede vilkår, vurderer Hedensted Kommune, at bedriften lever op til Kommunens niveau for BAT.

Derudover har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, således at svineproduktionen i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

I forbindelse med udarbejdelse af eventuelle tillæg og senest ved revurdering af miljøgodkendelsen, vil overvejelserne omkring BAT blive taget op til fornyet vurdering.

4.6 Landskabelige hensyn

Husdyrbruget er beliggende i landbrugsområde, omgivet af marker. Husdyrbruget ligger udenfor beskyttede kirkeomgivelser, registreringer af kulturværdier, værdifulde- og særlig værdifuldt landskab. Husdyrbruget ligger ligeledes udenfor fredninger, strand- klit-, sø- å- og fortidsmindebeskyttelseslinier.

Ca. 500 meter fra ejendommen findes imidlertid områder, der er fredet og som er udpeget som større uforstyrrede- og særligt værdifulde landskaber. Området er i kommuneplan 2009 udpeget som udflugts- og friluftsområde. Vest for stalden, ca. 200 meter, ligger desuden Hammer lejrskole, der ligeledes anvendes til rekreative formål.

Stalden, hvor både den nyeste og den eksisterende del er opført i søsten og med lyst gråt eternittag, ligger blottet i landskabet udenfor den beplantning, der i større eller mindre grad omgiver det øvrige anlæg.

Vurdering

På baggrund af ovenstående vurderes, at der er behov for at stille vilkår om, at der langs hele vestsiden af stalden etableres en skærmende beplantning med hjemmehørende, egnstypiske arter. Hammer-området er karakteriseret ved, at have mange gamle levende hegn bestående af syren. Beplantningen skal følge staldanlægget, dvs. at der ud for de to siloer skal vælges beplantning, der kan blive relativt høj.

---

³⁰ BEK. 1695 af 19/12 2006, Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage, m.v.

Der indgår ikke nybyggeri i den indsendte ansøgning. En del af staldbyggeriet er imidlertid opført uden forudgående miljøvurdering, hvorfor det vurderes at være nødvendigt at varetage de landskabelige værdier med nærværende miljøgodkendelse. Hedensted Kommune vurderer, at husdyrbruget med det stillede vilkår om skærmende beplantning, vil kunne drives under varetagelse af de landskabelige hensyn.

4.7 Ophør og alternativer

I forbindelse med ophør af husdyrproduktion, vil der enten ske det, at ejendommen overdrages med alt indhold til en anden husdyrproducent – eller også vil anlægget blive tømt for dyr og gødning. Rester af olie, medicin, kanyler samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ. Gældende love og regler vil blive overholdt.

Idet stalden allerede er opført, har ansøger ikke overvejet alternative placeringer.

4.8 Samlet vurdering

Hedensted Kommune har vurderet, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Det er vurderet, at udvidelsen af produktionen i staldanlægget placeret ca. 500 meter fra følsomme naturområder i Habitatområde nr. 65 kan ske uden væsentlig påvirkning af naturområderne, både i forhold til totalbelastning på 0,34 kg N/ha og merbelastning på 0,07 kg N/ha, da disse niveauer er indenfor de afskæringskriterium de er i bekendtgørelsens bilag 3 (se fodnote 16).

Det er ligeledes vurderet, at da staldanlægget er relativt nyt, vil det være uproportionalt, at kræve staldgulve skiftet for at opfylde ammoniakreduktionskravet til BAT på hele staldanlægget. BAT på hele staldanlægget er næsten overholdt, på nær 52 kg N. BAT vil vurderes igen i forbindelse næste revurdering.

5. FORMALIA

5.1 Lov m.m.

Husdyrbruget er omfattet af Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Følgende bekendtgørelser, regulativer og forskrifter er relevante for husdyrbruget.

- Husdyrloven: Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug
- Miljøbeskyttelsesloven, lov om miljøbeskyttelse, lov nr. 1757 af 22. december 2006
- Husdyrgødningsbekendtgørelsen, bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v., bekendtgørelse nr. 1695 af 19. december 2006 med senere ændringer.
- Hedensted Kommunes regulativ for erhvervsaffald
- Bekendtgørelse nr. 533 af 18. juni 2003 og senere ændringer om bekæmpelsesmidler
- Bekendtgørelse nr. 268 af 31/03 2009 om påfyldning og vask m.v. af sprøjter til udbringning af plantebeskyttelsesmidler

- Regionplan 2005 for Vejle Amt, som i forbindelse med kommunalreformen er ophøjet til Landsplandirektiv.
- Kommuneplan 2009 for Hedensted Kommune

5.2 Klagevejledning

Afgørelsen vil blive offentlig bekendtgjort på Hedensted Kommunes hjemmeside og i Tørring Folkeblad d. 14. september 2010.

Godkendelsen kan påklages til Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Husdyrlovens § 84 - 87.

En eventuel klage skal indgives skriftligt og stiles til Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, men sendes til Hedensted Kommune, Teknisk afdeling, Tjørnevej 6, 7171 Uldum eller på mail til: miljo@hedensted.dk

Kommunen vil umiddelbart efter klagefristens udløb sende klagen videre til Miljøklagenævnet ledsaget af denne afgørelse og det materiale, som er indgået i sagens bedømmelse.

Klagefristen er 4 uger fra offentliggørelsen, hvilket betyder, at en eventuel klage skal være Hedensted Kommune i hænde senest den xxx 2008 kl. 15.30

Ansøgeren vil ved klagefristens udløb få besked, såfremt der er modtaget klager.

Søgsmål kan anlægges for domstolene i henhold til § 90 i Husdyrloven. Fristen er 6 måneder fra godkendelsen er meddelt.

En klage over miljøgodkendelsen har opsættende virkning på retten til at udnytte godkendelsen, medmindre Miljøklagenævnet bestemmer andet (jf. § 81 i Husdyrloven). Udnyttelse af godkendelsen kan dog kun ske under opfyldelse af vilkårene, som er fastsat i denne godkendelse. Det skal dog bemærkes, at udnyttelse af godkendelsen sker på eget ansvar, og ikke indskrænker klagemyndighedens ret til at ændre eller ophæve afgørelsen.

5.3 Udnyttelse af godkendelsen

Da der er stillet vilkår i forhold til landskabelige hensyn, må godkendelsen ikke udnyttes før klagefristens udløb³¹. Klagefristen udløber den 12. oktober 2010 kl. 15. Opmærksomheden henledes på, at såfremt afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen.

Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra denne afgørelse er meddelt. Med "udnyttet" menes, at det ansøgte byggeri er taget i brug, og der er indsat et dyrehold svarende til opstart af den ansøgte produktion. Den fulde årsproduktion behøver således ikke være opfyldt 2 år efter meddelelse af godkendelsen.

Hvis miljøgodkendelsen ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, som ikke har været ud-

³¹ Jf. § 81 stk. 3 i Husdyrloven

nyttet i de seneste 3 år. Fravigelser, som skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes ikke som kontinuitetsbrud.

Hedensted Kommune skal tage godkendelse op til revurdering, når der er forløbet 8 år efter godkendelse jf. Husdyrlovens § 41 stk. 3 og derefter mindst hvert tiende år. Det er derfor planlagt at igangsætte den første revurdering i 2018.

5.4 Andet

Dyreenheder er beregnet efter omregningsfaktorer i bilag 1B i Bekendtgørelse nr. 717 af 02/07/2009 om ændring af bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage mv. Denne miljøgodkendelse er foretaget i forhold til det ansøgte antal dyr, uagtet at der senere måtte ske ændringer i beregning af antal dyreenheder. Kommunen skal gøres opmærksom på, at det er antallet af producerede dyr samt dyr på stald, som danner grundlaget for produktionstilladelsen.

Der gøres opmærksom på, at ansøger selv har ansvar for at indhente nødvendige tilladelser/godkendelser efter anden lovgivning.

Kopimodtagere:

Dansk Landbrugsrådgivning, LRØ, Konsulent Maria Katja Jensen

Vejle Kommune, Industri og Landbrug: HAHEG@vejle.dk

Ejere af forpagtede arealer:

Anders Nielsen, Højager 79, 7300 Jelling,
Frode Gammelgaard, Hagevej 1, 7160 Tørring og
Karl-Holger Kristensen, Tinnetvej 34, 7173 Vonge .

Ejere af gylleaftalearealer:

H.K. Kristiansen, Brædstrupvej 13, 7160 Tørring
Henrik Larsen, Nortvigvej 9, 8766, Nr. Snede
Niels G. Lauersen, Tinnetvej 62, 7173 Vonge
Preben Bjerre, Myllerupvej 2, 7160 Tørring

Miljøcenter Århus: post@aar.mim.dk

Miljøstyrelsen: mst@mst.dk

Danmarks Naturfredningsforening: dn@dn.dk + lokalbestyrelse, Hedensted:

Uffe Kristiansen: hoejvang@adslhome.dk

Det Økologiske Råd: husdyr@ecocouncil.dk

Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Midtjylland: midt@sst.dk

Danmarks Fiskeriforening: mail@dkfisk.dk

Danmarks sportsfiskerforbund: jkt@sportsfiskerforbundet.dk + miljøkoordinator: jka@nordfynskommune.dk

Dansk Ornitologisk Forening: natur@dof.dk + lokal repræsentant: hedensted@dof.dk

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Friluftsrådet: fr@friluftsradet.dk + Friluftsrådet i Kreds 7: soehoejlandet@friluftsradet.dk

Hørte naboer er informeret om miljøgodkendelsen.

BILAG 1. SITUATIONSPLAN

Situationsplan og bygningsbeskrivelse:

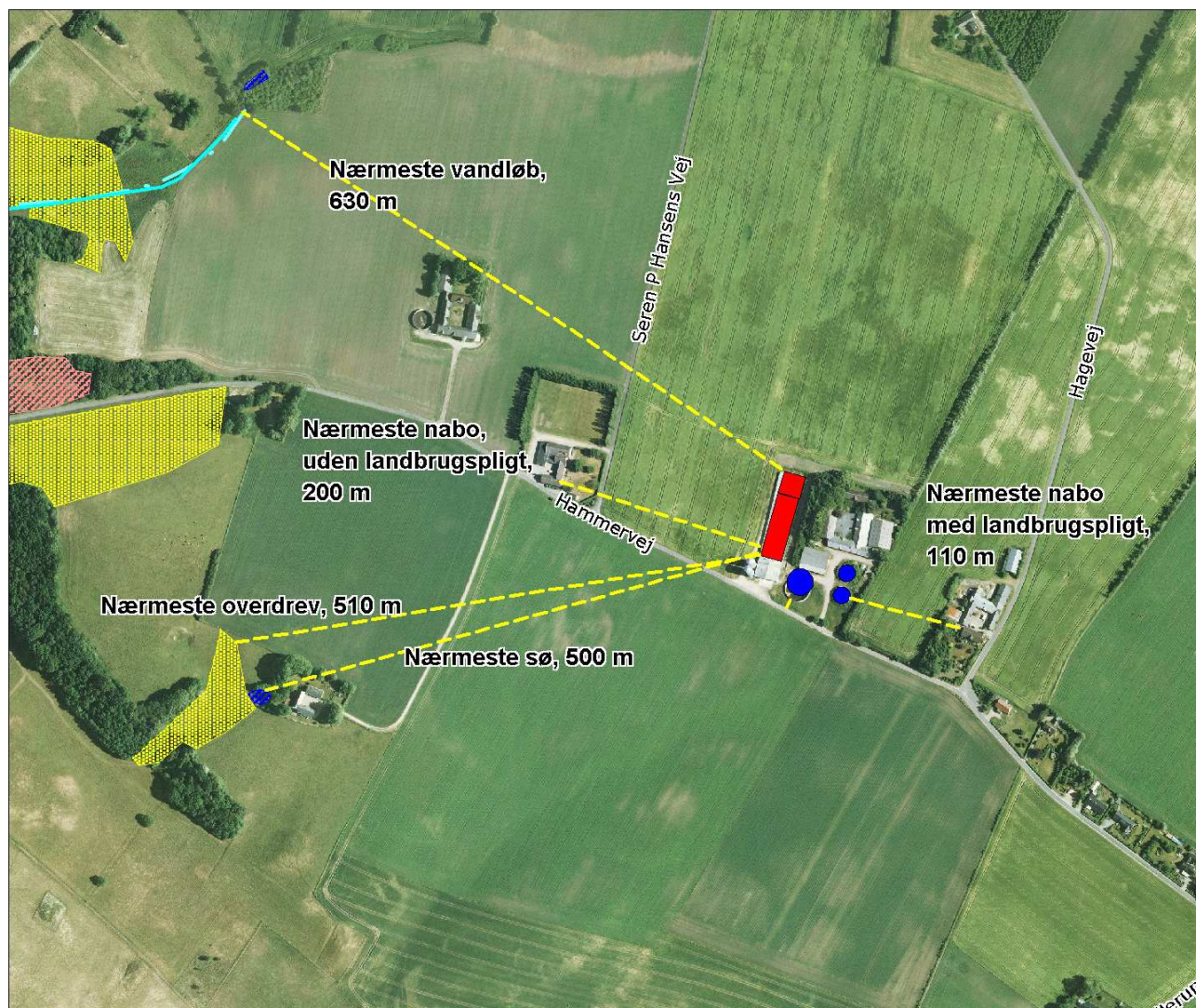

Bygningsbeskrivelse:

Bygning	Grundplan	Bygningshøjde	Taghældning	Bygningsmaterialer/farver	Anvendelse
1 Stuehus	198 m ²	-	-	Gule mursten. Gråt eternittag	Beboelse
2 Værksted /garage	299 m ²	7 meter	-	Røde mursten. Gråt bliktag mod vest og gråt eternittag mod øst	Værksted /garage
3 Gammel kostald	448 m ²	7 meter	-	Røde mursten med gråt bliktag	Står tom
4 Maskinhus	500 m ²	-	-	Røde stålplader med gråt eternittag	Landbrugsmaskiner
5 Bufferstald til slagtesvin og opbevaring	516 m ²	7 meter	-	Røde mursten. Bliktag mod syd og gråternit mod nord	Lagerrum og i oerioder slagtesvineproduktion
6 Brændehus	70 m ²	4 meter	-	Røde blik sider og gråt bloktag	Opbevaring af træ og drænslinger
7 Maskinhus	572 m ²	-	-	Røde stålplader og gråt eternittag	Landbrugsmaskiner og
8 Stald og foderlade. Udvidelsen i 2005 er foretaget mod nord	2392 m ²	6 meter / 7,75 meter	15 grader	Hvide elementer. Gråt eternittag	Slagtesvineproduktion og foderlade
9 Gyllebeholder	-	-	-	Grå betonelementer	Gyllebeholder
10 Gyllebeholder	-	-	-	Grå betonelementer	Gyllebeholder
11 Gyllebeholder	-	-	-	Grå betonelementer	Gyllebeholder
12 Silo	550 ton	22 meter	-	Stål	Kornopbevaring
13 Silo	700 m ³	22 meter	-	Stål	Kornopbevaring
14 Fyrrum	70 meter	7 / 4 meter	-	Rød pusset mur. Gråt ståltag	Fyr og opbevaring af koks

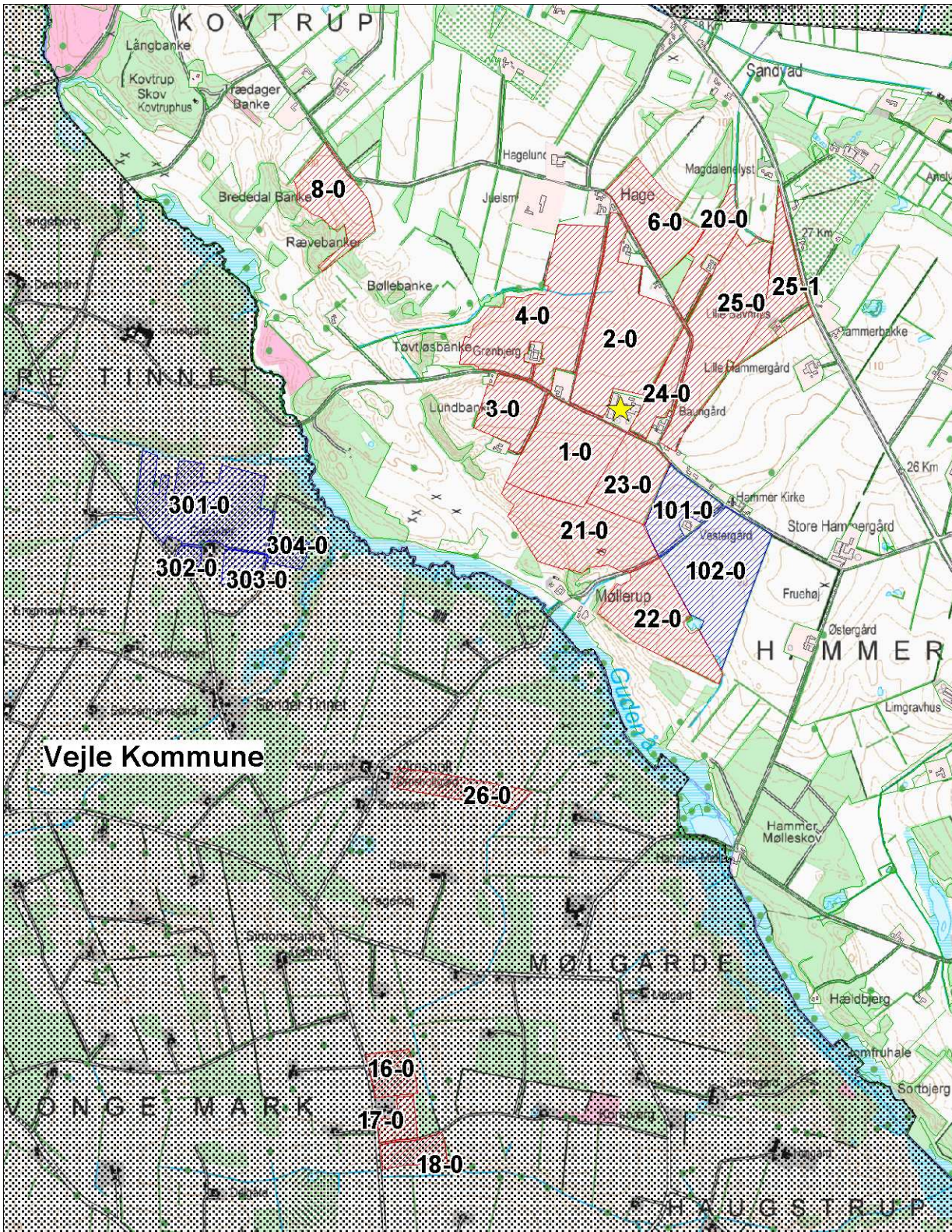
BILAG 2. OVERSICHT OVER AFSTANDE

Rød firkant repræsenterer staldanlægget og de blå cirkler viser gyllebeholderne

BILAG 3. OVERSICHT OVER UDBRINGNINGSAREALER

Placering af ejede/forpagtede arealer, samt aftalearealer.
Røde marker er ejede/forpagtede arealer, blå marker er gylleaftale arealer.
Den gule stjerne markere anlægget.

Gylleaftalearealer beliggende syd for Hjortsvang:

